

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
TERMÉSZETTUDOMÁNYI KAR

Földrajzi névanyag feltárása a magyar– szlovén határvidéken

SZAKDOLGOZAT
FÖLDTUDOMÁNYI ALAPSZAK

Készítette:

Kulcsár Hajnalka

térképész és geoinformatikus szakirányú hallgató

Témavezető:

Faragó Imre

tanszéki mérnök

ELTE Térképtudományi és Geoinformatikai Tanszék

Budapest, 2015

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS.....	3
TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK.....	4
<i>Tájbeosztás</i>	6
<i>Természetföldrajzi tájbeosztás</i>	6
<i>Történeti tájbeosztás</i>	7
ŐRSÉG TÖRTÉNELME.....	8
A MAGYARORSZÁGI SZLOVÉNEK ÉS A VEND-VIDÉK TÖRTÉNELME.....	12
<i>Vend kérdés</i>	16
FÖLDRAJZI NEVEK.....	19
<i>Határnevek</i>	20
<i>Határnevek gyűjtésének folyamata</i>	21
ALSÓSZÖLNÖK.....	23
<i>Alsószölnök határnevei</i>	25
FELSŐSZÖLNÖK.....	29
<i>Felsőszölnök határnevei</i>	30
RÁBATÓTFALU.....	34
<i>Rábatótfalu határnevei</i>	34
SZAKONYFALU.....	38
<i>Szakonyfalu határnevei</i>	38
ŐRIHODOS.....	42
<i>Őrihodos határnevei</i>	43
ÖSSZEGZÉS.....	51
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS.....	53
HIVATKOZÁSOK.....	54
MELLÉKLETEK.....	57
Nyilatkozat.....	58

BEVEZETÉS

Emlékszem, gyerekkoromban akárhová utaztam a szüleimmel, szinte minden egyes földrajzi objektumról megkérdeztem, miért így nevezték el. Nem minden esetben kaptam választ, hiszen nagyon sok földrajzi név az évszázadok folyamán értelmét veszítette, így ma már senki sem tudja eredeti jelentését. A témaválasztásom, ezért esett a földrajzinév-anyag kutatásra, hogy ha csak egy kismértékben is, de választ kapjak a rég megfogalmazott kérdéseimre.

A Vend-vidék négy települését (Alsószölnök, Felsőszölnök, Rábatótfalu, Szakonyfalu) és a Szlovéniában lévő Órihodost vizsgáltam a munkámban. Az öt település kiválasztásának személyes okai vannak. A vend-vidéki falvakban gyerekkoromban sokat jártam édesanyám révén, aki itt született, és mindig is fontosnak tartotta, hogy megismertesse velem ezt a vidéket. Órihodos esetében pedig, amikor gyerekként ott jártam, nem értettem, hogy lehetséges az, hogy egy idegen országban magyarul beszélnek. Azóta természetesen nőtt a történelmi tudásom, és tudom, hogy már miként lehetséges, de most ennyi idős fejjel az a kérdés fogalmazódott meg bennem: vajon ma is magyar földrajzi neveket használnak?

Ezeket a községeket az adott országban nemzeti kisebbségek lakják, így kutatásom azt a célt szolgálja, hogy bemutassa, hogy a határneveik mily mértékben őrizték meg az adott települések etnikai különbségeit.

Szakedolgozatomban bemutatom a vidék természeti adottságait, tájbeosztását, a vidék történelmét. Kutatásaim során meglepve tapasztaltam, hogy a vend kifejezés egyeseket sértve érintett, így a vend kérdésre is kitértem a dolgozatomban. A földrajzi nevekről és azon belül is részletesebben írtam a határnevekről valamint a gyűjtési folyamatról. Majd ezek után a választott települések történetét, természeti adottságait ismertetem, határneveiről egy részletes összefoglalót írtam. A összegyűjtött névanyagot táblázatokba foglaltam, 2015-ben a lakosság által használt határneveket pedig térkép-vázlatokon ábrázoltam.

TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK

Az Őrség és a Vend-vidék az ország nyugati területén található Vas megyében, illetve a szomszédos Szlovéniába is átnyúló tájegységek.

Az Őrségben és a Vend-vidéken is a tájkép uralkodó eleme az erdő, a történelem folyamán az itt élő ember csak igen kis méretű területeket ragadott el a természettől és művelte meg vagy legelőként használta a földet. A műveléssel felhagyott területeket visszahódította az erdő. BELUSZKY 2005 [p. 25]. A hatalmas erdőségek kialakulásában a szubalpin klíma játszott nagy szerepet: az évi átlagos csapadék mennyisége meghaladhatja a 800 mm-t (az ország egyik legcsapadékosabb vidéke), az évi átlagos napfénytartam átlagosan 1750 óra. Az éghajlati viszonyok kedvezőek a dús vegetáció kialakulásához, ám olykor túl bőséges az agrár termeléshez, így főként az erdő- és a rét gazdálkodás játszik szerepet az itt élők életében. BELUSZKY 2005 [pp. 30-31]

1. ábra: Elegyes erdő az Őrségben (Fotó: Havas Márta)

A Rába völgyét ma is fedő kavicstakaró az Alpokból származik. A pleisztocén idején élénk tektonikus mozgások mentek végbe: a Kárpát-medence belseje süllyedésnek indult, míg az Alpok és Kárpátok erőteljesen kiemelkedtek. A kialakult szintkülönbségek hatására a folyóvízi erózió erőteljessé vált, a hordalékszállítás jelentős volt. A folyók hatalmas mennyiségű üledéket (főleg kavics, de megtalálható az agyag és a homok is) halmoztak fel a hegységek előterében. A Rába völgyén kívül a Kemeneshát illetve a Vasi-Hegyhát kavicstakarója ekkor került a mai helyére. A későbbiekben a vízfolyások eróziója alakította ki a felszínt: a Rába széles völgyet vágott magának, mellékvizei a kavicshátságokat feldarabolták, így alakítva ki a domborzat mai arculatát. BELUSZKY 2005 [p. 26.]

A kavicstakarón vékony termőréteg található, amely tápanyagokban szegény, erősen lúgozott erdei talaj. Vízháztartásuk igen kedvezőtlen, a lehullott csapadékot hamar felszívja, hajszálcsovességét elveszti, így az alsóbb talajrétegekbe már kevés víz jut, pangóvíz alakul ki. A pangóvíz elleni védekezés sajátos művelési módszere a bakhátas szántás. A szántókon alacsony hátakat alakítottak ki, köztük sekély árkok futottak, ezekben az árkokban gyűlt össze a felesleges víz. BELUSZKY 2005 [p. 34.]; KEREKERDO.ORG

A térség legjelentősebb folyója a Rába, kanyargós medrében ma is szabályozatlanul folyik, évente legalább egyszer árvizet okozva. Közlekedési jelentősége nincs, nem hajózható. Vízhozamára több erőmű is épült az évek folyamán, amelyek jelenleg is üzemelnek. Például Szentgotthárd ipari fejlődéséhez hozzájárult az 1896-ban épült erőmű, ma már jelentéktelen kapacitású. A Rábába folyó patakok felszínformáló tevékenysége meghatározó, ám vízhozamuk szerény, vizük még ma is tiszta. Jelentősebb vízfolyások még a vidéken a Zala és a Kerka, múltban még bővebb vizű folyók voltak, de ma már csekély a vízhozamuk. BELUSZKY 2005 [pp. 34-35.]

A vidék természeti értékeinek, a tradicionális gazdálkodás és épített emlékeinek védelmére szerveződött 1978-ban a közel 380 km² nagyságú Őrségi Tájvédelmi Körzet, amelyet 2002-ben nemzeti parkká emeltek. BELUSZKY 2005 [p. 38.]

Tájbeosztás

Természetföldrajzi tájbeosztás

Az Őrség és Vend-vidék területeinek lehatárolása általában néprajzi-történeti alapon történik, a két tájat sokszor egységesen kezelik. Ugyanakkor a természetföldrajzi tájbeosztások szerint az Őrség és a Vend-vidék több kistájra oszlik fel.

A természeti tájbeosztást a 2010-ben megjelent Magyarország Kistájainak Katasztere (szerkesztette: Dövényi Zoltán) alapján vizsgáltam. E szerint az Őrség és a Vend-vidék települései a Nyugat-magyarországi peremvidék nagytáján belül az Alpokalja, Sopron–Vasi-síkság, Kemeneshát és Zalai-dombság középtájakon öt kistájhoz tartoznak: Vasi-Hegyhát, Rába-völgy, Felső-Kemeneshát és Kerka-vidék (Hetés). DÖVÉNYI 2010 [pp. 345-406.]

1. táblázat: Az Őrség és Vend-vidék tájfelosztása Magyarország Kistájainak Katasztere (Dövényi Zoltán, 2010) szerint

Nagytáj	Középtáj	Kistáj
Nyugat-magyarországi peremvidék	Alpokalja	Vasi-Hegyhát Felső-Őrség
	Sopron–Vasi-síkság	Rába-völgy
	Kemeneshát	Felső-Kemeneshát
	Zalai-dombság	Felső-Zalavölgy Kerka-vidék (Hetés)

Szürke jelöléssel azok a kistájak, amelyekhez a Vend-vidék települései tartoznak, sárga jelöléssel, azok a kistájak, amelyekhez az Őrség települései tartoznak.

Észrevehető, hogy a hagyományos, népi tájnevek nem jelennek meg a nagytájak hierarchikus beosztásában, ezért ezek elnevezések ellentmondanak a lakosság táji tudatának. Például a Vend-vidék eszerint a beosztás szerint a Vasi-Hegyháthoz tartozik, ami idegen ettől a tájegységtől, viszont a tőle keletre több településnévben is szerepel a Hegyhát előtag: Hegyháthodász, Hegyhátszentjakab, Hegyhátszentmárton, Hegyhátszentjakab és Hegyhátsál. A Rába-völgy és az osztrák határnál lévő keskeny dombságot a Felső-Őrség foglalja magába. A köznyelvben a Felső-Őrség az Ausztriában lévő Felsőőrvidéket jelenti, így ennek a kistájnak az elnevezése nem szerencsés, mivel ellentmond a néprajzi felosztásnak. BELUSZKY 2005 [p. 29.], DÖMÖTÖR 1987 [p. 8.]

Történeti tájbeosztás

A Vend-vidék Magyarország legnyugatibb tája, a Nyugat-Dunántúl régióban, azon belül teljesen Vas megye területén. Határát északon a Rába folyó, valamint az osztrák határ, délen a szlovén határ, keleten a Máriaújfalu–Farkasfa–Szalafő vonal képezi. WIKIPEDIA.ORG Nemcsak természeti környezet és a tájkép mássága különíti el a szomszédos területektől, hanem elsősorban a lakosság nemzeti hovatartozása, anyanyelve képez éles határokat. Magyarország mai határai között maradt területét ma mindössze hat község alkotja: Felsőszölnök (Gornji Senik), Alsószölnök (Dolnji Senik), Szakonyfalu (Sakalovci), Kétvölgy (Verica-Ritkarovci), Orfalu (Andovci) és Apátistvánfalva (Števanovci). A történelmi Vend-vidék teljes területe a Mura-vidéket is magába foglalta, amely Murától északra az Őrségig húzódó 700 km²-nyi területet jelentett. A trianoni határmegvonás után a legnagyobb része Szlovéniához került. BELUSZKY 2005 [p. 15.]

Vas megye délnyugati szegletében elhelyezkedő Őrséget három részre lehet osztani. Történeti Őrséghez az 1595. évi adománylevél és későbbi peres iratok alapján 18 község tartozik: Szalafő, Ispánk, Kistrákos, Szaknyér, Pankasz, Nagyrákos, Szatta, Őriszentpéter, Kerkáskápolna, Bajánsenye (Órbajánháza, Senyeháza, Dávidháza és Kotormány összevonásából jött létre), Kercaszomor (Kerca és Szomoróc összevonásából jött létre). A 18 község közül ma 3 község Szlovénia területén fekszik: Őrihodos (Hodoš), Domonkosfalva (Domanjsovci) és Kapornak (Krpilivnik). Az Őrségi községek felsorolását tartalmazó iratok nem említik, de az Őrségiek "köztudata" egyértelműen az Őrséghez számította az úgynevezett Belső-Őrséget. Belső-Őrséghez tartozó települések: Velemér, Magyarszombatfa (Magyarszombatfa és Gödörháza összevonásából jött létre). Szlovéniához csatolt községek: Csekefa (Cikečka Vas) és Kisszerdahely (Središče). A Külső-Őrség a középkor folyamán az őrt álló vidék része volt, de a későbbi privilegizált helységek közé nem kerültek be a Külső-Őrség települései: Órimagyarósd, Szőce, Viszák, Hegyhátszentjakab, Felsőjánosfa, Kondorfa és Farkasfa (ma már Szentgotthárd része). BELUSZKY 2005 [pp. 16-18.]

ŐRSÉG TÖRTÉNELME

A régészeti leletek szerint a magyarság letelepedése előtt az Őrségben a nagyobb folyóvölgyekben alakult ki egy-egy település. Ez a vidék alkalmas volt, a honfoglalás utáni nyugati védővonal, az ún. gyepű-gyepűelvény rendszerének kialakításához. A gyepűelvény kiterjedése a várható támadások irányától, és az ott lakó népesség terjeszkedési igényeitől függően változott. DÖMÖTÖR 1987 [p. 6.], BELUSZKY 2005 [pp. 39-40.]

A feltételezések szerint a német-római császár 1051-es hadjárata után a gyepűk megerősítésének céljából őrállókat telepítettek a Szala kapujába, így nevezték a Zala forrásvidékét, illetve a Zala- és Kerka-völgy felső szakaszára is. A királyi betelepítés szervezeten történt, az addig birtokba nem vett királyi tulajdonban lévő területekre. E területeket egészen az 1400-as évekig úgy ismerték mint a "Zala-őrök" birtoka, később terjedt el az Őrség elnevezés. Az ide telepített őrállók eredete bizonytalan; a gyepűk védelmét gyakran a meghódított népekre bízták, így valószínű, hogy avar néptörzsek vagy besenyők nyertek a vidéken szállásterületet. Az Őrséggel foglalkozó irodalmakban felbukkan a székelyekkel való közös eredet védelme; Kogutowicz Károly, Tóth János illetve Herényi István műveiben is találkozhatunk ezzel a kérdéssel. BELUSZKY 2005 [p. 40.]

Az őrállók a saját őrnagyuk vezetése alatt álltak, amely bizonyos autonómiát, szervezeti egységet és különállást biztosított számukra, a kezdeti időkben nem tartoztak a királyi vármegye szervezete alá. A X–XIII. században az őrségiek jogállása a királyi várjobbágyokéhoz volt hasonló. A szerez települések ősei ekkor alakultak ki: az őrállók nem tömörültek zárt településekbe, az egyes családok az általuk birtokba vett területeken alakították ki néhány épületből és gazdasági udvarból álló birtokaikat, majd a család bővülésével következtében a terület is folyamatosan bővült. BELUSZKY 2005 [pp. 40-41.]

A XIII. századtól megváltozott a határ és az ország védelme, nagyobb hangsúly jutott a kővárakra illetve a városfalakra. A gyepűvonal védelmére kirendelt őrállók szerepe csökkent. A rendiség kiépítése megindult az országban, kialakulóban volt nemesi és a jobbágy osztály. A Göcsej és a Kerka mente számos kis településének lakossága a nemesség soraiba emelkedett, egészen a XIX. századig őrizte kiváltságait. Az őrségi őrállók helyzete azonban nem alakult ilyen kedvezően, a XIV. század végéig királyi népek maradtak, de nem jutottak nemesi jogálláshoz. Kiváltságaiuk egy részét

azonban sikerült hosszú ideig megtartaniuk. V. István 1270. évi Monorosd (ma: Órimagyarósd) adott kiváltságlevele szerint az őrségek a saját őrnagyuk vezetése alatt álltak, neki adóztak, adókedvezmények illeték őket, a vám és harmincad fizetése alól mentességet élveztek, de területük már a királyi vármegye részét képezte. BELUSZKY 2005 [pp. 41-42.]

A XIII. és a XV. században fennmaradt szabadalomlevelek szerint a 18 községet magába foglaló "őrségi districtus"-t egészen a XIV. század végéig félszabad-félkiváltságos állapot jellemezte, majd 1392-ben Németújvár új urának Saroi Lászlónak adományozta az őrségi községeket. Ám még így is bizonyos közigazgatási különállással rendelkeztek, a földesurak allódiúmok hosszú időn keresztül nem létesítettek ezen a vidéken, nem avatkoztak bele a hagyományos gazdálkodási-települési rendjébe. A Batthyányi család tulajdonába 1524-ben kerültek az őrségi illetve hegyháti falvak. A földesurak a korszerű gazdálkodást próbálták a térségben folytatni, de nem tudták a tradicionális gazdálkodás rendjét megváltoztatni. "Akié a föld, azé a vallás" elvén az őrségek ellent mondtak, és kitartottak a reformáció mellett, a vidéken túlnyomó többségben kálvinisták voltak, néhány községben evangélikusok is éltek. Az ellenreformáció ezen a vidéken nem érte el a várt hatást. BELUSZKY 2005 [pp. 42-46.]

A török előrenyomulás ezt a vidéket sem kímélte, 1577-ben és 1588-ban is végig dúlták a török portyázók az Őrséget. A térség ismét fontos védelmi szerepet kapott a török terjeszkedése nyomán. Kisebb erődített helyek, őrállások és figyelő helyek tartották szemmel a törökök mozgását. 1600-ra azonban már a legtöbb őrségi település török megszállás alatt volt, de még így is viszonylag kisebb árat fizetett, mint hazánk más, törökök által meghódított területe. Feltehetően azért is, mert a hódoltság ezen a vidéken csak 50-80 évig tartott, s a táj is oltalmazta a térség lakóit: a hatalmas erdőségek minden bizonnyal gyakran nyújtottak menedéket a helyi lakosságnak. A kedvezőbb helyzet eredménye volt, hogy a térség település hálózata nem ritkult meg, a 18 község fennállt a XVIII. század közepén is. Ezért a hódoltság megszűnte után nem volt szükség idegenek betelepítésére, a táj magyar maradt. A vidék lakói a hadjáratok idején fegyvert fogtak, illetve véghelyeken és figyelőpontokon szolgáltak. Ezek a hadi szolgáltatások az Őrség hagyományos autonómiájának bizonyos felelevenedésével járt. BELUSZKY 2005 [pp. 46-48.]

A Batthyányiak erősíteni kívánták földesúri hatalmukat birtokaikon, a lakosság azonban a kiváltságaik megőrzése érdekében 1678-ban fegyveres összetűzésbe keveredett Batthyány-birtok alkalmazottaival. Ezt a konfliktust két évi pereskedés

követte. A török utáni újra feudalizálódás eredményeként az 1685-ben született megegyezés elismerte a Batthyányiak földesúri jogait, bár az autonómia egyes töredékei megmaradtak: hivatalban maradt az őrnagy, működhetett a 12 esküdt, protestáns hiten maradhatott a lakosság, illetve majorságot továbbra sem létesítettek az Őrség területén. A konfliktusok azonban egészen a jobbágy felszabadításig fent maradtak. 1730-as években a protestáns egyház ellen lépett fel a földesúr, majd a fokozódó robotterhek táplálták a vitákat. 1795-től pedig ismét évtizedes pereskedést indítottak az őrségiek a nemesi jogállás elnyeréséért, a per egészen 1848-as jobbágyfelszabadításig elhúzódott. 1848-at követően a felszabaduló jobbágyok túlnyomó többsége birtokos paraszttá vált. A rendelkezésre álló földalap nem volt megfelelően sokoldalú a polgárosodó parasztgazdaság kialakulásához. BELUSZKY 2005 [pp. 48-49.]

Az Őrség területe nem szolgált harcterület egy csatának sem az első, sem a második világháborúban, azonban mindkét háború következménye jelentősen megváltoztatta a vidék helyzetét. Az első világháborút követő trianoni békediktátum értelmében a történeti Őrségből több színmagyar települést is az egykori Szerb–Horvát–Szlovén Királysághoz csatoltak. A vidék periféria területté vált, a határ már vámhatár lett, a stájerországi felvevőpiacok közvetlenül nem voltak elérhetőek, a korábban kialakult kapcsolatrendszerek lazultak. BELUSZKY 2005 [pp. 79-80.] A második világháborút követő szocialista korszak első évtizede jelentette az őrségi falvak számára a teljes elszigetelődést. Az országhatár lezárult, és kiépült a műszaki zár. A határ közelsége nyomasztó teherré vált; a határsávba a nem ott lakók csak rendőrségi engedéllyel léphettek be, a határátkelőket megszüntették. Az Őrség parasztságának helyzetét tovább rontotta, hogy sokaknak a földtulajdona meghaladta kulákká nyilvánítás küszöbértékét (25 hold), őket az ország távoli vidékére internáltak. A kollektivizálás kezdetben alig változtatott a tulajdonviszonyokon, azonban az állami erdőgazdaságok szervezése következtében az erdőterületek nagy része kikerült a parasztgazdaságok tulajdonából. Az ötvenes években a mezőgazdaság kirablása jelentette az erőltetett gazdaságfejlesztés egyik forrását, ennek megnyilvánulási formáit a kötelező beszolgáltatás és a parasztság elleni erőszakos fellépések jelentették. Mindez pedig a helyi közösségek bomlását eredményezte, illetve a helyi lakosság fokozódó elvándorlását. A hatvanas évek kezdetétől egészen a rendszerváltásig a lassú, nem erőszakolt változások időszaka volt a térségben, amely a helyiek számára élhetőbb környezetet teremtett. Az őrségiekben az identitás tudat is újra jelentkezett, s

jelentősebbé vált a falusi turizmus. Mindezek ellenére tovább folyt a nagyarányú elvándorlás a munkahelyek hiánya miatt. BELUSZKY 2005 [pp. 121-123]

A rendszerváltozást követően a földterületek döntő többsége ismét magánkézbe került, a vállalkozási szabadság kedvezően érintette a vidéket, a vendégforgalom infrastruktúrája tovább gyarapodott. A határnyitás is kedvezően hatott a térségre. Azonban a népesség elvándorlása 1990 után is folytatódott, s a mai napig is tart. Mindössze fél évszázad alatt a vidék lakossága a felére csökkent. BELUSZKY 2005 [pp. 123-124.]

Az elmaradottságnak, a határ menti egykori elzártságnak azonban jótékony hatása is volt. A fennmaradt településszerkezet és a háborítatlan természet évente kirándulók ezreit vonzza. ORSEG.HU

2. ábra: Szeres településszerkezet. (Fotó: Havas Márta)

A MAGYARORSZÁGI SZLOVÉNEK ÉS A VEND-VIDÉK TÖRTÉNELME

A magyarországi szlovének etnikailag a Szlovén Köztársaságban, Karintiában és Stájerországban, az Friuli-Venezia Giulia régióban, annak a szlovén határ menti részén, illetve szerte a világon élő mindösszesen hárommilliónyi szlovénséghez tartoznak. A magyarországi nemzetiséget alkotók többsége ma a Vas megyei Szentgotthárdon és hat környező településen él. Laknak még szlovének Szombathelyen, Mosonmagyaróváron, Budapesten és szétszórta egész Magyarország területén. KOZÁR 2007 [p. 12] A 2011-es népszámlálás szerint 2385 szlovén nemzetiségű él ma Magyarországon, ebből 1894 fő él Vas megyében. KSH.HU

A magyarországi nemzetiségek többségét a XVII–XVIII. században a török uralom alatt elnéptelenedett területekre telepítették be, de egyes kutatók szerint a mai Vas megyében élő szlovének ősei – a Dráva és Rába közötti vidéken – az avarokkal együtt telepedtek le már a VI. század második felében. A VIII. században ez a terület a frankok uralma alá került, akik az avarokat elűzték, majd később a IX. században az elűzött avarok helyére Karantániából szlovéneket telepítettek be. A század második felére Pribina (847–861) és Kocelj (861–874) vezette alsó-pannóniai szláv fejedelemségek vették át a hatalmat a frankoktól. MUKICS 2003 [pp. 3-7.] A Kárpát-medence nyugati részét, így a Rába-vidéket is a magyar honfoglalás a X. században érte el. A magyar és a szomszédos népek között húzódó határ – a gyepű – mögött egy széles, lakatlan vagy ritkán lakott vidék, a "gyepűelve" húzódott. Ez a védősáv a nyugati határvidéken magyar fennhatóság alá tartozott ugyan, de elsősorban a katonai védelmet szolgálta. Az alsó-pannóniai szlávok egy kisebb része erre a területre szorult, s több mint egy évezrede együtt él az államalkotó nemzettel. A mai Vas megyei szlovének e pannóniai szlávok utódai. A Rába és Mura közötti védősáv (gyepűelve) csak a XI. század végén került a Vas és Zala vármegyéhez (1091), illetve a zágrábi (1094) és győri (1176) püspökséghez. A Vas vármegyében élő, és a győri püspökséghez tartozó szlovén hívek által lakott terület ekkor kapta meg a katolikus egyháztól a Tótság (Slovenska okroglina) nevet. MUKICS 2003 [p. 9]; KOZÁR 2007 [pp. 15-16.]

III. Béla Szentgotthárdon azzal a céllal alapított cisztercita apátságot (1183), hogy a szerzetesek a határ menti védősávot megműveljék, és ehhez munkaerőt telepítsenek le. Az itt élő szlovén lakosság az apátság majorjaiból hozta létre, azokat a szlovén településeket, amelyek még ma is megtalálhatóak ezen a vidéken. MUKICS 2003 [p. 9]

A XVI–XVII. században ezt a vidéket sem kerülte el a reformáció, a földesurak jelentős része áttért a kálvinista és evangélikus vallásra, így ez azt is jelentette, hogy a jobbágyságoknak is át kellett térniük az új vallások valamelyikére. A szlovén jobbágyság számára a reformáció tanai az írás-olvasás anyanyelven történő elsajátításnak lehetőségét jelentette. MUKICS 2003 [p. 10-11.]

A Rába és Mura mentén a törökök közel egy időben jelentek meg a reformáció kezdetével, legelőször Istvánd (ma: Apátistvánfalva) hódolt be a töröknek 1622-ben, majd ezután több Rába vidéki szlovén és magyar falu, mint Börgölin (Újbalázsfalva, ma Apátistvánfalva része), Orfalu, Tótfalu, Szakonyfalu és Farkasdifalva. Majd 1640 karácsonyán a törökök betörték a Felsőszölnökre is, innentől kezdve nem csak a földesuraknak (Batthyány Ádámnak), hanem a töröknek is adóztak a falu jobbágyságai. KOZÁR 2007 [p. 26.] MUKICS 2003 [pp. 12-15.] Az 1664. augusztus 1-i szentgotthárdi csata elsöprő győzelmet jelentett az európai hadaknak. A Rába egyik holtágát, azért hívják Holt-Rábának, mert a csata idején olyan sok volt benne a török halott, hogy eltorlaszolta a folyót és a Rába új medret választott magának. Sulics István története: "Amikor a török csata volt, annyi halott volt, hogy még a Rába vize sem tudott elfolyni és új medret választott. Azóta a Rábának egy régi medrét ma is 'holt Rábának' hívják." A szentgotthárdi csata emléke mondák formájában még ma is él a vasi szlovéneknél, ám ezek a mondák keverednek valós és képzelte eseményekkel, a történeti ismeretek nem pontosak. MUKICS 2003 [pp. 15-17.]

A XVII. században a törökök elől menekülve erről a vidékről, a szlovén lakosság egy része Somogy megyei községekben telepedett le. A kutatók három járásban (Csurgói, Nagyatádi, Marcali) tizenhat szlovének által is egykor lakott településről tudnak. Napjainkban ezekben a falvakban egyre kevesebben ismerik a szlovén nyelvet és kultúrát. MUKICS 2003 [pp. 18-19.] A 2011. évi népszámláláskor 18 személy vallotta magát szlovénnek Somogy megyében. KSH.HU

A XVII. század végére a földesurak és jobbágyságok visszatértek a katolikus vallásra. Mária Terézia 1777-ben megalapította a szombathelyi püspökséget, így egyházigazgatásilag egyesítette a magyarországi – Vas és Zala megyei – katolikus szlovéneket. Ekkor keletkezett a Vend-vidék (Slovenska krajina) elnevezés. Szily János püspök közbejárása révén sikerült bevezetni a szlovén nyelv oktatását a Rába és Mura között, szlovének által lakott települések katolikus elemi iskoláiba. MUKICS 2003 [pp. 19-21]; KOZÁR 2007 [p. 16.]

Az 1848 márciusában Vas vármegye előljárósága az illírizmus eszméitől féltette a szláv lakosságát, a horvátokat és a szlovéneket. Az illírizmus nyelvi, kulturális és politikai mozgalom volt, amelynek az alap gondolata, hogy a délszlávok egy nemzetet alkotnak, az illír nemzetet, akik valamennyien az ókori illírek leszármazottai; a Fekete- és az Adriai-tenger között élő szláv népnek egy nagy illír államba kell tömörülni, horvát vezetés alatt. A mozgalom megakadályozásának érdekében 1848 májusában "a határ szélen útleveleket vizsgáló erőket" állított fel a Vas megyei vezetőség így sikerült a "kísérleteket visszatartani". MUKICS 2003 [p. 22.]

A szabadságharc Vas vármegyében már 1848 végén befejeződött, Nugent tábornok 1848 december második felében éltelte a határt, a megszállott területeket katonai kormányzás alá vette. 1849. január 15-én a szlovén falvakban is elrendelték a császári lobogók kitűzését és a fegyverek begyűjtését. KOZÁR 2007 [p. 41.]

A kiegyezéssel (1867) megalakult Osztrák–Magyar Monarchia új helyzetet teremtett Magyarországon, a hivatalos nyelv a magyar lett. Az 1898. évi IV. törvény értelmében Magyarország területén egy településnek csak egy, a belügyminiszter által törzskönyveztetett magyar neve lehet, egy név az ország területén csak egy települést jelölhet. Így a vend-vidéki községek esetében is a településnév magyar megfelelője került törzskönyvezésre.

A századforduló idején a monarchia területéről tömegek vándoroltak ki a jobb megélhetés reményében Amerikába illetve Európa más országaiba, ez alól a Rába-vidék sem kivétel. A Szentgotthárd környéki kilenc szlovén településen 1869-ben több mint 4000 ember élt, ez a szám 1900 és 1910 között 8 százalékkal csökkent. MUKICS 2003 [pp. 27-28.]

Az első világháborúban magyar katonaként vettek részt a Szentgotthárd környéki szlovének. A háború után a Rába és Mura között tíz hónap alatt hatszor változott az államhatalom. A Károlyi-kormány (1918–1919) a Vas és Zala megyei szlovéneknek Magyarország határain belül kulturális autonómiát ígért "Mura megye" megalakításával, ellenben a katolikus szlovén lakosság a többségi nemzettel akart egyesülni. MUKICS 2003 [pp. 30-32.] A trianoni békediktátum 1920. június 4-án véglegesítette a Magyar Királyság és a Szerb–Horvát–Szlovén Királyság közötti határokat. Vas megyében a Rába és a Mura vízválasztója lett a határ, így kilenc Szentgotthárd környéki szlovén falu maradt Magyarországon. A Vend-vidéknek nevezett terület két részre szakadt, a szlovéniai Murántúlra (Prekmurje) és a magyarországi Rába-vidékre (Porabje). MUKICS 2003 [pp. 32-33.]

A második világháborúban is magyar katonaként szolgáltak a szlovén férfiak. Magyarország is csatlakozott a Hitler által vezetett Németországhoz Jugoszlávia megtámadásában 1941. április 6-án. Így Magyarország visszafoglalta a Trianonban elcsatolt területeket: Bácskát, Baranyát, Muraközt és Murántúlt. Ezzel a korábban magyar közigazgatás alatt lévő, Jugoszláviába került szlovén falvak, újra Magyarországhoz tartoztak. A németek 1945 január közepétől a nyugati határnál "birodalmi védőállás" (Reichsutzstellung) építésébe kezdtek Vasszentmihály – Nemesmedves – Felsőszölnök – Rábafüzes – Alsószölnök vonalában. Szomszédos országok között gazdasági csempészet folyt, leginkább Ausztriából, az árut hordóban az erdőben gurították át, vagy szekéren vitték át és a Rábán úsztatták vissza. MUKICS 2003 [pp. 33-35.]; KOZÁR 2007 [pp. 52-53.]

A második világháború utáni határ megállapítások egybeestek a nemzetiségi összeírással. 1946. március 18–23 között összeírták a nemzetiségi lakosokat az országban. A megjelenő sajtóhírek erősen hatottak a szülőföldükhöz ragaszkodó Vas megyei szlovének döntéséhez. A Szabad Nép 1946. január 21-i számában olvasható: "Ha valaki szlovénnek vallja magát, akkor számolni kell neki a kényszer-kitelepítéssel, átadják őket a jugoszlávoknak. Ha magyarnak vallja magát, akkor a végleges elmagyarosításnak néz elébe egész családja." Így nem meglepő, hogy a legtöbben magyar nemzetiségűnek és szlovén anyanyelvűnek vallották magukat. Az 5153 lakosból mindössze 36 fő merte magát szlovén vagy vend nemzetiségűnek vallani. A Szabad Vas megye szerint a párizsi magyar–jugoszláv béke delegációk között tárgyalás folyt egy esetleges lakosságcseréről, amely kölcsönösen nem haladhatja meg a negyvenezer főt. A párizsi békekonferencián a magyar és jugoszláv küldöttek valóban tárgyaltak erről a lehetőségről, amely véget vethetne a két országban jelenlévő kisebbségi problémának. Erre az intézkedésre azonban nem került sor. MUKICS 2003 [pp. 36-37.] 1947. február 10-én a Párizsban aláírt békeszerződés véglegesítette a trianoni határokat, így a szlovénység területi hovatartozása eldőlt.

A háború utáni években a nehéz gazdasági és politikai helyzet miatt 1949 és 1960 között a szlovén falvakat a lakosság 28 százaléka elhagyta. 1956-ban forradalminak mondható események nem voltak a vidéken. A Kádár-korszak a vidék lakosságának a szigorított határvédelem, a vasfüggöny időszaka volt. Az osztrák és jugoszláv határt magas szögesdrótkerítéssel és speciális rakéta-riasztórendszerrel zárták le. A vasfüggöny kora 1989. augusztus 1-én végleg megszűnt. MUKICS 2003 [pp. 39-41.]

A rendszerváltást követően a vasfüggöny lebontása, és az 1992-ben megnyílt Felsőszölnök-Magasfok (Martinje) határátkelő megszüntette a Szentgotthárd környéki szlovén falvak elszigeteltségét. MUKICS 2003 [p. 42.] Szlovénia önállóságának nemzetközi elismerését követően a magyar és a szlovén kormány 1992. november 6-án Ljubljánában aláírta a Magyar Köztársaságban élő szlovén nemzeti kisebbség és a Szlovén Köztársaságban élő magyar nemzeti közösség különjogainak biztosításáról szóló egyezményt. Az egyezmény mindkét országot kötelezi arra, hogy gondolkodjék a két nemzetiség identitásának megőrzéséről, anyanyelvi oktatásáról, kulturális tevékenységről, tájékoztatásáról. Támogatja a kisebbségek és anyaországuk kapcsolatát. SULINET.HU A magyar országgyűlés által 1993-ban elfogadott nemzetiségi törvény szerint 1994-től a tizenhárom nemzetiség kisebbségi önkormányzaton keresztül érvényesítheti jogait. A 2014. október 12-én megtartott nemzetiségi önkormányzati választásokon 10 helyi szlovén nemzetiségi önkormányzat megválasztására került sor, melyet kizárólag a szlovén közösséghez tartozók hoztak létre Felsőszölnökon, Apátistvánfalván, Szakonyfaluban, Szentgotthárdon, Kétyölgyön, Orfaluban, Alsószölnökon, Szombathelyen, Budapesten és Mosonmagyaróváron. SLOVENC.HU

Vend kérdés

A Mura és Rába folyók határolta területén élő szlovén nyelvű népesség megnevezésének sajátos történelme van. A múltban magyar nyelven hol Tótságnek, hol pedig Vend-vidéknek, szlovénul pedig korábban Slovenska krajínának, ma Prekmurjének nevezett földrajzi területen döntő többségben a nyelvjárások tekintetében a szlovén nyelv egyik változatát beszélők közössége élt, és él napjainkban is, ehhez a nyelvjáráshoz tartoznak a Szentgotthárd környéki szlovének is. LUKÁCS 1996 [p. 5.]

A vendeken a magyar nyelvhasználat sokáig azokat a szlovéneket értette, akik az egykori Vas és Zala megyék nyugati részein éltek, és akik 1920-ban a Szerb–Horvát–Szlovén Királysághoz kerültek. A vend kifejezést még a humanizmus és barokk történészei és írói – elsősorban szlávok – úgy hitték, hogy a "szlávok", a "venetek" és a "vandálok" egymásnak rokonai, hogy nevük egymással felcserélhető. A különböző korabeli források bőven adhatnak okot az adott történelmi és néprajzi tények összszavaráására. LUKÁCS 1996 [p. 71.]

Régebbi magyar nyelv a tót kifejezést használta a szláv lakosságra és nem csak a szlovákokra, ezt bizonyíthatja a zömében szlovénok által lakott Rábatótfalu neve is. A

XVIII. században már ismerik a vend kifejezést, de az egész szlovén etnikumot értik rajta, nem csak a Vend-vidék lakosait. Küzmics István és Torkos József evangélikus lelkészek is úgy hitték, hogy a szlovének a vandálok leszármazottai. Küzmics István 1771-ben szlovén nyelvre lefordította az Újszövetséget, amelynek előszavát Torkos József írta meg Küzmics adatai nyomán, magyar fordításban: "Más dologra itt már nem lesz szükségünk; csak említsük meg Krajna és Alsó-Stájerország lakóit, akik, ugyanúgy mint azt a mi magyarországi, Vas, Zala és Somogy megyében élő szlovénjeinkről hisszük, azoknak a vandáloknak a maradványai, akik Krisztus születése után az ötödik században elfoglalták az olasz királyságot, majd Spanyolországot, végül pedig a tengeren át Afrikába utaztak". Eredeti szövegrészlet a "vend" helyesírás emléke is egyben, a nyugat-magyarországi szlovének igen sokáig magyaros ortográfiával írták nyelvüket. LUKÁCS 1996 [pp. 71-73]

Bitnitz Lajos a Tudományos Gyűjtemény 9. számában megjelent "Hazánkban nincsenek Vandalusok " című tanulmányában leírja, hogy a "vendek" nem "vandálok", hanem szlovének, és magukat is így nevezik: "Annál kevesebbé származhattak pedig a Vendtótok a Vandalaktól, hogy azok a felebb megnevezett egyidejű írók tanútétele szerint Sláv származékok, ..., magokat anyanyelveken mindenkor Slovenoknak hitták..." LUKÁCS 1996 [pp. 33-34]

Kossits József a Tudományos Gyűjtemény 5. számában megjelent "A Magyarországi" vendus tótokról című cikkében már egy bizonyos különállást tulajdonít a "vend", azaz a Mura-vidéki szlovén nyelvnek, másrészt nem tagadja a dialektuscsoport összefüggését az egyetemes szlovén nyelvterülettel, nem tagadja annak szláv jellegét. LUKÁCS 1996 [pp. 75-76.]

Látható, hogy a XIX. századi írók már arra a következtetésre jutottak, hogy a "vendek" a szlovének rokonai, azonban első világháborút követően a vend kérdés sokáig politikai kérdés lett. LUKÁCS 1996 [pp. 76-77.] Mikola Sándor A vendség múltja és jelene című könyvében azonban a vendeket kelta népnek tekinti: "Általában az a vélemény alakult ki, hogy a vendek a nagy kelta népnek voltak egyes törzsei, annak a kelta népnek, amely a Krisztus születése előtti évszázadokban egész Európát benépesítette." Mikola Sándor elismeri ugyan a vend és szlovén nyelvrokonságot, azonban szerinte ez több határozott vonásban is különbözik, így ő a vendeket egy különálló nemzetnek tekintette: "Mindezek a felsorolt adatok kétségbevonhatatlanul igazolják, hogy a vend nép az ő különálló »vend« fajiságnak tudata kezdettől fogva élénken élt és soha el nem veszett. ...Mindezek a tények megdönthetetlen bizonyítékai

annak, hogy a vendek sohasem érezték magukat a magyarságtól idegen nemzetiségnek. Vendszlovén nyelvüket szerették ugyan, azonban magyarul érezték, magyarul beszéltek, magyar könyveket és lapokat és magyar leveleket írtak." Valóban a Vend-vidéken sokan beszéltek és olvastak magyarul, azonban nem igaz, hogy a magyarságtól ne lenne idegen nemzetiség. LUKÁCS 1996 [pp. 86-88]

1942-ben Pável Ágoston elkészült a Vend nyelvtan című munkája, amelyben leírja: "A vend nyelv a délszláv nyelvek (szlovén, horvát, szerb, bolgár) csoportjába tartozik. Voltaképpen csak a szlovén egy önállósult, nagyobb nyelvjárása, amelytől elsősorban eltérő hangsúlyviszonyiban, hanglejtésében, a mássalhangzók lágyításának kérdésében és – komolyabb nyelvújítás híján – a modern szókincs feltűnő szegénységében különbözik." LUKÁCS 1996 [pp. 94-95]

1945 után elhalkult a "vend nem szlovén" elmélet, azonban a vend kérdés továbbra is fennállt. A népszámlálásokban a rendszerváltásig a szlovén mellett a vend nemzetiség szerepelt. A Jugoszláv állam megszűnése után a Mura-vidéken megindult az itteni szlovének között egy regionális öntudat ébresztés. WIKIPEDIA.ORG

Napjainkban a szlovének/vendek az úgynevezett "mi" tudatú etnikai csoportba sorolható be, a sajátos „mi” tudatukkal határolják el magukat környezetüktől. Ez a „mátság” lehet etnikai, vallási, nyelvi, közös eredet hite, rendi-társadalmi kiváltság, területi elkülönülés, más népektől való származás tudata stb. Sokan már nem is vendnek vallják magukat, hanem szlovénnek, és közülük sokan a vend megnevezést már pejoratívnak tartják. A magyar nyelvben viszont továbbra is él a vend kifejezés, véleményem szerint sértő szándék nélkül, hiszen ha azt a szót használom, hogy vend nem egy különálló vend nemzetet értek alatta, hanem az egyetemes szlovéniségnek egy ágát.

FÖLDRAJZI NEVEK

A földrajzi névnek nevezünk minden olyan tulajdonnevet, amely a földfelszín természetes (hegy, völgy, vízfolyás stb.), illetve mesterséges (dűlő, csatorna, település stb.) részleteinek azonosítására kisebb vagy nagyobb közösségek használnak. FARAGÓ 2014 [p. 10.]

A földrajzi nevek kialakulásának a legfőbb oka, hogy a mindennapi kommunikációban szükség volt az egyes felszíni objektumok megnevezésére és megjelölésére. A földrajzi nevek egyrészt a terepi objektumok azonosítására szolgálnak, másrészt használhatók tájékozódásra vonatkozó pontként, a nevek összekapcsolnak a tájjal, más dokumentumokhoz vagy állományokhoz kapcsolnak. A névadás történelmünkről, hagyományainkról, környezetünkről, gazdasági és társadalmi életünk változásairól tanúskodhat. FARAGÓ 2014 [p. 12.]

A földrajzi nevek nyelvünk részeként nélkülözhetetlenek, más jelöléssel (pl. számokkal) való helyettesítésük ellentétes a mindennapi nyelvhasználat követelményeivel. A csak gyűjteményekben, kiadványokban megőrzött, de az élő gyakorlatban nem használt név elveszíti jelölési értékét, megszűnik a kapcsolat a jel és jelölt felszíni objektum között. Bekövetkezhet névpusztulás is, ekkor valamely név elveszíti tárgyát, ez előfordulhat, akkor ha megszűnik maga a földrajzi objektum pl. dűlők összeszántása. Az elmúlt időszakban a mezőgazdasági művelések és településszerkezet változásai kedvezőtlenül befolyásolták a földrajzi nevek használatát és megerősítését. A természetes változáson túl, átfogó szabályozás hiányában a nevek használata szükségtelen mértékben visszaszorult, egy névpusztulási folyamat indult meg. FARAGÓ 2014 [pp. 17-18.]

A földrajzi neveket a természetes nevek és a mesterséges nevek csoportjába oszthatjuk. Természetes nevek közösségi eredetű, ösztönös keletkezésű nevek; minden esetben motiváltak, vagyis az elnevezett földfelszíni részlet és neve között rendszerint valamilyen kapcsolat van. A mesterséges nevek egyéni, mesterséges alkotású, tudatos névadással keletkezett nevek; gyakran motiválatlanok, tehát nincs kapcsolat az elnevezett földfelszíni részlet és a jelölő név között. FARAGÓ 2014 [pp. 16-17.]

Határnevek

A határ a település kataszteri területén belül, nem a belterülethez tartozó, általában mező- vagy erdőgazdasági művelés alatt álló terület. A határnak az élő népnyelv adott és ad határrészre jellemző természeti, gazdálkodási, birtoklási és társadalmi eredetű neveket. A határneveknek nagy része több száz éves múltra tekint vissza, így e nevek vizsgálatával akár történelmi tényekre is fény derülhet. FARAGÓ 2014 [p. 269.]

A határnevek a legváltozatosabb, leggazdagabb, de egyben a legsérülékenyebb és legjobban változó névanyag. Eredetük minden esetben természetes, az egyes határrészek természeti, gazdálkodási, történelmi jegyei alapján keletkeztek. A határnevek között nincs vagy csak minimális a hierarchikus különbözőség, leginkább csak kiterjedés szerint tehetünk méretbeli különbséget. Egy-egy területnek több névalakja lehet, ez adódhat nyelvjárási különbségből, vagy az etnikai sokszínűség miatt nyelvi eredetű különbséget jelöl. Ezzel a jelenséggel a Vend-vidéken is találkozhatunk. Az életmód és gazdálkodási változások átformálják a tájat és a határt, viszont ezeknek a változásoknak a következményeként a nevek is változhatnak. Ugyanakkor ez a változás a neveket sokszor lassabban érinti, akár egyes területeken érintetlenül is hagyhatja. FARAGÓ 2014 [pp. 269-271.]

A határnevek között országos és helyi szabályszerűségek és összefüggések figyelhetőek meg, ez a vidéket vizsgálva is látható. Nagy számban vannak köznévi vonatkozású, a földrajzi fekvésre, a területi, de előfordulnak személynévi eredetű, gazdasági társadalmi fejlődésre emlékeztető, továbbá a népi szokásokkal, a falu mindnapi életével kapcsolatos, a helyi eseményekről vett nevek is. FARAGÓ 2014 [p. 276.]

Gyakoriak a domborzati- és vízrajzi alapon kialakul határnevek, amelyek mai és korábbi topográfiai viszonyokat szemléltetik. Közöttük is elkülöníthetőek, természeti és műveltségi nevek. A természeti nevek között van a földnevek csoportja. Ebbe a körbe tartoznak a felszínnevek és a talajnevek: *Hideg-völgy*, *Kámen* ('kő'), *Lapis*. Jellegetesek a növény- és állatnevekből alakult nevek, ide sorolhatók az erdőjellemezőket mutató nevek: *Nyáras*, *Stári gaj* ('régifasor'), *Črna bukönja* ('fekete bükkös'), *Stára bukönjá* ('öreg bükkös'), *Bükkös*, *Tölgyes*. Ebbe a csoportba sorolhatóak még, a ma már nem erdőterületen előforduló, de irtott erdőterületeket jelölők: *Nagyszél*. Helyzetviszonyító és alakmeghatározó nevek, amelyek a határban a helyrajzi tájékozódást szolgálták: *Felső téglaszíni dűlő*, *Bükkuti*, *Keresztút*, *Ratik út*. A

műveltségi nevek a határ fokozatos kialakulását és átalakulását szemléltetik. A régi határ a vidék megtelepítése vagy újjáépítése idején erdőirtás, legelőfeltörés és mocsárkiszáritás útján tágult ki, majd a növénytermesztés különböző módjai az állattartás viszonyai, a birtokosok változásai formálták, alakították az egyes határrészek képét. A műveltségi nevek csoportjába tartoznak a foglalkozásnevek, amelyek valamely foglalkozásra vagy gyakran magára a tevékenységre utalnak: *Šlosarin djárek* ('lakatos árok'), *Slosszē Rigl* ('lakatos domb'). A földfeltörését lehetővé tevő irtás módjára, sok helyen égetéssel, tűzgyújtással irtottak, erre utal Rábatótfalu *Zsēzsgáná* ('égett) határneve is. A birtoklástörténeti nevek utalnak a birtoklás módjára, az úrbéres viszonyra, majd annak felszámolására, a határ használatára, a nyomásos rendszerre, a községi uradalmi birtok fekvésére, kiterjedésére is: *Zslēri* ('zsellér'), *Város-erdő*, *Községi-erdő*. A XIX. században a jobbágy felszabadítás, majd a tagosítást követően a nagybirtok és a majorsági birtok élesen elvált a parasztbirtoktól, és áttért a kapitalista nagyüzemi gazdálkodásra, a dűlőket számozott részekre tagolták. Az általam vizsgált településeknél ez nem jellemző, egyedül Alsószőlőnkön *Nyivē* ('első') határnévnel fordul elő ez az eset. Az eseményekhez kötődő és személynévi eredetű nevek a határ történetének egy-egy mozzanatára utalhatnak. A birtoklásban beálló változásokról tanúskodnak az *Antal-völgy*; *Böde erdeje* és *Bóslin ógrád* ('bóslin gyümölcsös') határneveik is. A művelési formákat, gazdálkodást jelölő vagy a gyümölcsstermelés egy-egy tulajdonságára, termesztett fajtákra utaló elnevezés ezen a területen nem jellemző, egyedül a *Bóslin ógrád* ('bóslin gyümölcsös') határnévből következtethetünk arra, hogy itt valaha gyümölcsös állt. Állattartásra és tenyésztésre utaló név a *Séflhóf* ('birka tanya'). Nemzetiségi és egyházi vonatkozású nevek: *Racok-völgy*, *Papsűrű*. Határ változásaira utaló elnevezések: *Pusztamalom*, *Ótetető*. FARAGÓ 2014 [pp. 276-279.] A típusokba sorolást Faragó Imre munkája nyomán végeztem, példákban az általam összegyűjtött határnevek szerepelnek.

Ezeken kívül természetesen számos olyan határnév van, amely valamely módon utalhat egy népszokásra, egy a faluban történt eseményre vagy a falu társadalmi életére.

Határnevek gyűjtésének folyamata

A magyarországi települések bemutatásához az 1858. évi kataszteri térképet vettem alapul, ezeket a Magyar Országos Levéltár internetes adatbázisán keresztül értem el. Majd ezt követően az 1928. évi kataszteri térképeket a Földmérési és Távérzékelési Intézetben tekintetem meg. Szentgotthárd 1997. évi kataszteri térképét Szentgotthárd

Város Önkormányzat munkatársai bocsájtották rendelkezésemre. Alsószölnök 1928. évi kataszteri térképét valamint Alsószölnök, Felsőszölnök és Szakonyfalu jogerős kataszteri térképeit a Körmenyi Járás Hivatal Földhivatali Osztályán tekinthettem meg.

Kutatásomhoz, felhasználtam továbbá 1982. évi Vas megye földrajzi nevei című gyűjteményt, amelyben nem csak a térképen szereplő határnevek szerepelnek, hanem helyi lakosság körében használt névanyag is. Felsőszölnök határneveinek vizsgálatánál Mukicsné Kozár Mária "Felsőszölnök" című művében szereplő névanyagot szintén felhasználtam a gyűjtéshez. Ebben a műben szerepel Felsőszölnök 1929. évi kataszteri térképének a teljes névanyaga is.

Órihodos estében a Országos Széchényi Könyvtárban található 1855-ös Hodos térképet, 1864-es Hodos tagosított határa című térkép alapján dolgoztam. 1962. évi szlovén Hodoš kataszteri térképét Órihodos Önkormányzatán tekinthettem meg.

A 2015-ös határnév-anyag összegyűjtésénél a következő személyek voltak segítségemre: Ropos Márton (Felsőszölnök), Glancz Lászlóné (Alsószölnök), Orbán Lajos (Órihodos), Rogán Valéria (Szakonyfalu) és Kulcsár Ernőné (Rábatótfalu).

ALSÓSZÖLNÖK

Alsószölnök (németül: Unterzemming, szlovénül: Dolnji Senik) Vas megyében az osztrák határ mentén, a Vasi-hegyhát részét képező Vend-vidéken, a Rába völgyében fekszik. Magyarok, szlovének és németek lakják. A három etnikum közül jelenleg a magyar lakosság van többségben, majd a német és a szlovén. 1930-ig a szlovének, majd 1950-ig a németek voltak nagyobb számban, majd nagy arányban a magyarok kerültek többségbe. KOZAR 2001 [p. 44.] A településen szlovén és német kisebbségi önkormányzat alakult 1995-ben.

Keleten a Szakonyfalui-patak, északon és nyugaton osztrák határ, délen pedig a településen is keresztül futó Szölnöki-patak jelöli ki a település külterületének a határait. Alsószölnök domb- és völgyoldalait erdő borítja, mezőgazdasági művelésre a település északi részén fekvő Rába ártere, illetve a Szölnöki-patak lankásabb völgye alkalmas, ma is ezek állnak művelés alatt. Az 1858. évi kataszteri térképen látható, hogy a mai területhez képest nagyobb területen folytattak mezőgazdasági művelést, ezeknek területeknek nagy részét már visszahódította az erdő vagy beépültek. Azonban már a XIX. századi térképen is jól megfigyelhető, hogy a külterület erősen tagolt délkeleti részén, a Szakonyfalu-patak által vájt meredek falú völgyét már azokban az időkben is az erdő uralta.

Alsószölnök először 1378. évi oklevélben szerepel Felsőszölnökkel együtt, egy községként mint Zelnuk inferior et superior. Majd az 1387. évi oklevélben már külön községként szerepel, mint Zelnuk inferior. Az 1945-ben bekövetkezett államosításig a dobrai Batthyányi birtokhoz tartozott. KOZAR 2001 [p. 45.]

A török először 1640 karácsonyán rohanta le a falut, amely a fenyegetések után 1643-ban végleg meghódolt. 1664-ben a szentgotthárdi csata idején a török sereg bal szárnya itt táborozott, ekkor a község majdnem teljesen elpusztult. Az ekkor készült térképeken láthatjuk az égő házakat és az égő malmot (1686-ban újra építették). A Rákóczi-szabadságharc (1704) során a német, a horvát és a szerb hadak is rengeteg kárt (rablások és gyújtogatások) okoztak Alsószölnök lakói számára. 1848. évi szabadságharcban az alsószölnöki jobbágyok is harcoltak a jobbágyfelszabadításért. KOZAR 2001 [pp. 47-49.]

A XIX. század végén és a XX. század elején sok lakos vándorolt ki Európa más országaiba vagy Amerikába, illetve sokan vállaltak idegenmunkát a környező országokban. Az idegenmunkások, olyan vándormunkások voltak, akik az uradalmakban

a cselédeket helyettesítették, főleg mezőgazdasági munkát végeztek. 1920-as népszámlálás idején 525-en vallották magukat németnek, hogy a szomszédos Ausztriában tudjanak idénymunkát vállalni. A kivándorlás és az idénymunka okai: a kis termőképességű terület túlnépesedése, a terület ipari fejletlensége illetve az örökösödési jogszokás. A jogszokás szerint az örökösök a földingatlant egyenlő arányban osztották fel egymás között, így a parasztgazdaságok elaprózódtak. Az első világháború ugyan megállította a migrációt, de 1920 után ismét megindult a kivándorlás egészen az útlevél kiadás megszigorításáig (1928). KOZAR 2001 [pp. 50-52.]

Alsószölnök közvetlen szomszédságba került Németország "Ostmark" (Ausztriát magába foglaló) tartományával az "Anschluss" (1938) után. 1940. november 3-án a Volksbund (Volksbund der Deutschen in Ungarn – Magyarországi Németek Népszövetsége) helyi szervezete is megalakult. Az 1941-es népszámláláson a 726 lakosból 325 fő vallotta magát német anyanyelvűnek. Ez a szám 1930-as adatokhoz képest megduplázódott, akkor ugyanis a 713 lakosból 153 vallotta magát németnek. 1942 márciusban önkénteseket toboroztak a német hadseregbe, de még a Volksbund tagjai közül sem jelentkezett senki. 1944-ben a Volksbund átvette az irányítást a faluban, együttműködtek az időközben uralomra jutott nyilasokkal. Ez év novemberében egy repülőrajból üres benzintartály esett az iskola tetejére, senki nem sérült meg, de ezután a lakosságot nyugtalanították a terület felett elszálló angol és amerikai repülő. 1945 január közepétől Vas megyében a nyugati határnál így Alsószölnökon is megkezdték a "birodalmi védőállás" (Reichsutzstellung) kiépítését, zsidó munkaszolgálatosokon kívül a helyi polgári lakosságot is kényszerítették az építésre. KOZAR 2001 [p. 50-55.]

Az orosz katonák 1945. március 29-én jelentek meg a faluban, a lakosság egy része Ritkaházára menekült, egy része pedig az erdőbe. A volksbunditák egy része Németországba emigrált, de 1946-ban többen visszatértek a településre, a házaikat kifosztva találták, a földjeiket pedig az állam elkobozta. 1945. április 1-jétől három hétig frontvonalban feküdt a település. 1945 augusztusában megkötött potsdami megállapodás alapján 1946 és 1949 között mintegy 170 000 németet telepítették ki Magyarországról. Alsószölnökon ez 103 személyt érintett, akik között nem csak németek, hanem szlovénok is voltak, mindannyian egykori Volksbundisták. KOZAR 2001 [p. 55-56.]

1949-ben felépült a vasfüggöny, a határ lezárult. 1950-es években félve a kitelepítéstől többen disszidáltak, több családot ugyanis politikai megbízhatatlanságuk

miatt az ország belsejébe telepítettek át. 1953-ban megszűntek az internálások és kitelepítések. Alsószölnökre nem térhettek vissza a kitelepítettek, hanem Szombathelyre vagy máshol telepítették le őket. A szentgotthárdi ipari üzemek a '60-as évek végén, a közlekedés javulásával váltak az alsószölnökiek megélhetési forrásává. KOZAR 2001 [p. 58-60.]

Alsószölnök határnevei

Alsószölnök határneveit az 1858. és 1928. évi kataszteri térképek valamint a 2015-ös jogerős kataszteri térkép, illetve az 1982. évi Vas megye földrajzi nevei című gyűjtemény alapján vizsgáltam. Fontos megemlíteni, hogy az idegen nyelvű névanyag eltér az adott nyelv helyesírásától, a forrásokban a kiejtés szerint dokumentálták a helyneveket. 2015-ben a lakosság által használt határnevekről Glanz Lászlóné alsószölnöki lakos adott tájékoztatást.

A település lakóinak többsége magyar, német és szlovén anyanyelvű, ez a névanyagban is nagyon jól látható, ugyanis ezen a három nyelven olvashatóak le a térképekről a határnevek. Egyes határnevek három nyelven is ismertek a lakosság köreiben, mégis főként a szlovén és német alakokat használják, annak ellenére, hogy a lakosság több mint fele magyar anyanyelvűnek vallotta magát a 2001-es népszámláláson. Ez annak köszönhető, hogy Alsószölnökön a magyar etnikum egészen XX. század közepéig – a népszámlálások adatai szerint – kisebbségben volt, és a határnevek a lakosság a családi és baráti körben beszélt nyelveken maradtak köztudatban, amely a szlovén és a német volt.

Már az 1858. évi kataszteri térképen is látszik, hogy a községben nagy többségben szlovén és német anyanyelvű lakosok éltek, ugyanis csak szlovén és német nevek olvashatóak le a térképről. A XIX. századi térképen a határnevek tökéletesen leírják az adott táj térszínformáját: *Winkelfeld* ('szög-mező'), *Jürgenfeld* ('Jürgen-mező'), *Grabschitz* ('kisgödör'). Találunk természeti neveket, amely az adott földterületen lévő növényekre, állatokra vagy az erdő borítottságra utalhat: *Lohey* ('liget'), *Cselin Schafhof* (*Schaf: birka*). Továbbá még láthatóak a műveltségi nevek, ezen belül is a személynévi eredetű nevek: *Jürgenfeld* ('Jürgen-mező')

Az 1928. évi kataszteri térképen a legszembetűnőbb változás, hogy főleg magyar nyelvű határneveket tüntet fel, ezek a magyar nevek megfelelnek a néhány évtizeddel korábban dokumentált szlovén és német névanyag fordításának. A változás oka abban is keresendő, hogy az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlását követően magyar

intézmények végezték a felméréseket, illetve fontos tényező, hogy a 1930-as népszámlálás alapján a magyar lakosság jelentős mértékben növekedett (tízszeres növekedés) az 1880-ban nyilvántartott adatokhoz képest.

1858. évi kataszteri térkép névanyagából mindössze 15 névalak maradt fent az évtizedek folyamán, de az is magyar nyelvre lefordítva. Az 1928. évi kataszteri térképen 7 új határnév látható (*Lakatos-domb, Első-mező, Tanya-mező, Rendes-mező, Kincses-erdő, Gyilkos-mező*). A vizsgált kataszteri térképen látható, hogy az több dülő összeolvadt, ezzel magyarázható, hogy kevesebb határnév szerepel az 1928. évi térképen. Az összeolvadásra példa: *Winkelfeld* és *Jürgenfeld* lett a későbbi *Szög-mező*.

Az 1982-es Vas megye földrajzi nevei című gyűjteményben ismét szlovén és német határnevek szerepelnek (*Kincses-erdő* kivételével), ez azért lehetséges mivel ebben a gyűjtésben a lakosság által használt határnevek szerepelnek. A köznyelvben ezek a nevek szlovén és német nyelven használatosak. A gyűjtésből kivehető, hogy nőtt a határnevek száma, viszont ez a növekedés annak a következménye, hogy az 1858-ban dokumentált határnevek ismét jelölve lettek a térképvázlaton. Ezen határnevek megegyeznek a 1858-as dülőnevekkel, illetve megegyeznek az 1928-as névanyag idegen nyelvű alakjaival. A 31 dülönév közül összesen 7 újat dokumentáltak az elmúlt évtizedekhez képest: *Těrnováč, Goszpocskë gründ, Rigl, Resztikë, Målå Solå, Grábcsicá,* és *Gyënléncsëk*. Ezek a területek többnyire valamely mai nagyobb dülő részei, ma már ezek a nevek nem is ismertek. A gyűjtemény ezen kívül több határnak a részeit is feltünteti, erre példa többek közt: *Prék Rábá ('Rábántúli-mező')* részei *Dolënyi Kiklju, Rejtsul* és *Gorënyi Kiklju*. Az 1858. évi kataszteri térkép határnevei közül 7 név elhalt: *Skerbičina Czela, Jürgenfeld, Raabacker, Leskorvetz, Rafney, Senitzatz, Ograda*.

A 2015-ös kataszteri térkép majdnem teljesen megegyezik az 1928-as kataszteri térképpel, egyedüli változás, hogy a Csalin-dülő északi része Erdős-mezőként elkülönült. A két említett terület szemmel láthatóan is különbözik, a Csalin-dülő egy erdővel borított völgyoldal, az *Erdős-mező* pedig erdővel körülvett mezőgazdasági terület. A ma használatos határnevek is hűen tükrözik a település külterületének a térszinformációját és növényborítottságát. Azonban a hagyomány is jelentős szerepet játszik: az Öreg-legelő névalak ma már inkább csak a tradíció miatt maradhatott fent, mintsem a gyakorlati oka miatt. A terület az 1858. évi kataszteri térkép szerint valóban alkalmas lehetett a legeltetésre, azonban ma már az egész határrészt erdő borítja. A lenti összehasonlításban is szembevetendő a különbség, a bal oldali Google 2015-ös

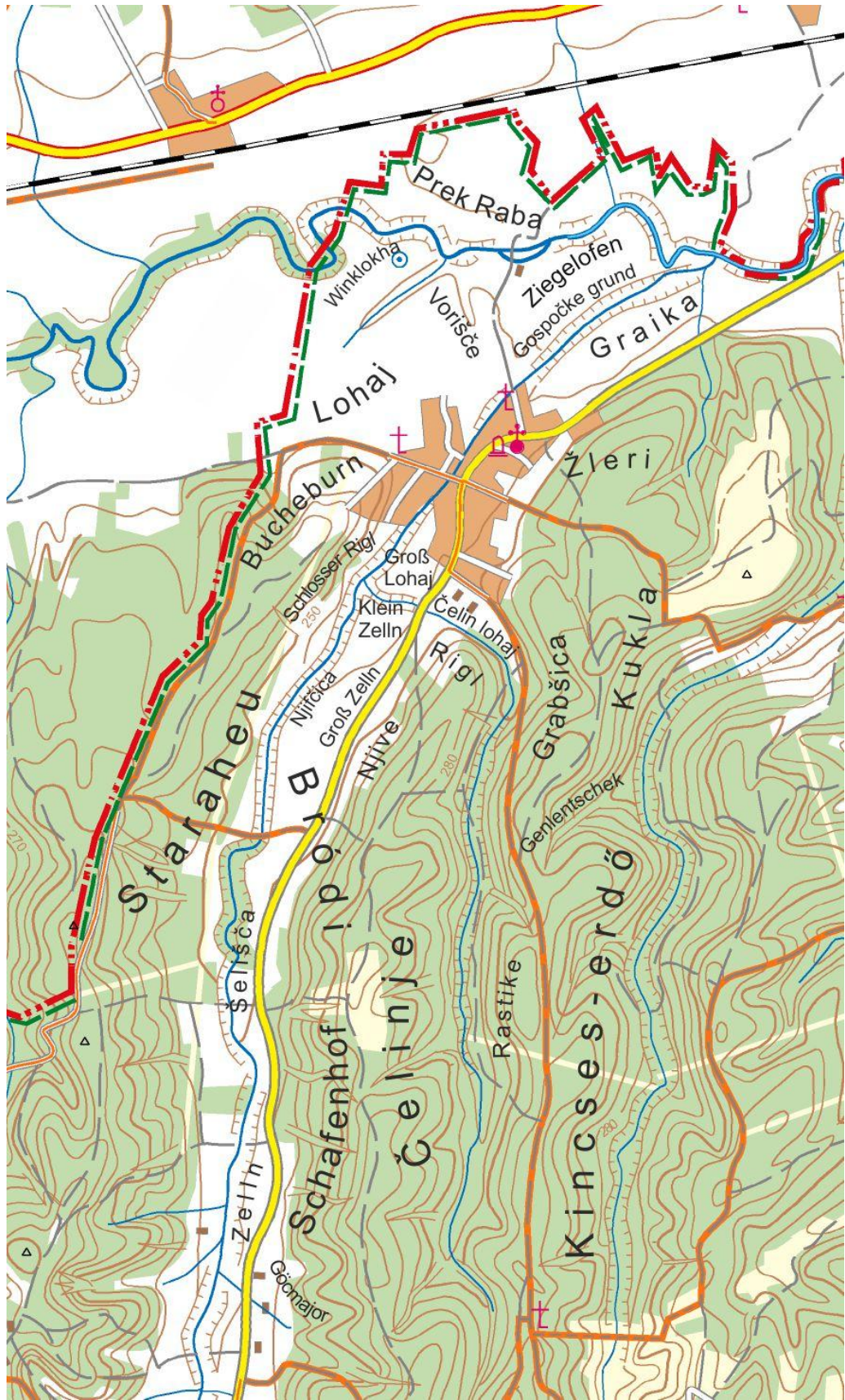
műholdképén látszik, hogy ma már csak az öreg legelő keleti része áll művelés alatt, és a régi legelőket valamint a mezőgazdasági területeket visszahódította az erdő.

3.ábra: Balra Öreg-legelő 2015-ös Google műholdtérképen, jobbra Öreg-legelő (Staraheu) az 1858. évi kataszteri térképen. MAPIRE.EU

A megkérdezett Glanz Lászlóné szerint a határneveket ma már csak az idősebbek használják. A fiatalok azonban kis mértékben vagy egyáltalán nem ismerik, ugyanis a földművelés háttérbe szorulásával együtt szorult háttérbe névhasználat is. Az idősek által használt nevek még ha magyarul is beszélnek egymás között, akkor is mindig szlovén vagy német nyelven szerepelnek. Így a 2015-ben a lakosság által használt határnevek megegyeznek a 1982-ben kiadott gyűjteményben szereplő nevekkel.

Alsószölnök lakosság által használt határneveit térképvázlaton ábrázoltam. A különböző forrásokon szereplő határneveket a 2. táblázatban összesítettem.

1. térképvázlat: Alsószölnök 2015-ben használt határnevei

FELSŐSZÖLNÖK

Felsőszölnök (szlovénül: Gornji Senik, németül: Oberzemming) Magyarország legnyugatibb és legnagyobb szlovén lakosságú települése, a magyar–szlovén–osztrák határ találkozásánál fekszik, a Szölnöki-patak völgyében.

Felsőszölnök külterületének a határait északon a Szölnöki-patak, északnyugaton valamint nyugaton az osztrák határ, délen a szlovén határ, keleten pedig a Cselin-patak völgye mutatja. Erősen tagolt a felszín, mély völgyekkel és magas dombokkal, amely azt az érzetet kelti az odalátogató emberben, mintha egy hegységben járna. Az Őrségi Nemzeti Park legmagasabb pontja is itt található a Hármashatár (387 m). A domb- és völgyoldalakat is erdők borítják, egyedül a patakvölgyekben van művelt földterület.

Felsőszölnököt először 1378. évi oklevélben említik Alsószölnökkel együtt, egy községként mint Zelnuk inferior et superior, de 1387-ben már külön: Zelnuk superiorként. Ebben az oklevélben szerepel külön településként Iwanfolua (Ivánfalva), amely ma a János-hegyen elterülő belterület. Ekkor még a dobrai birtok részeként a szentgotthárdi ciszterci apátságához tartozott. A falu XIV. század végét követően a nagybirtokos Széchy családé lett egészen a XVI. századig, majd a Batthyány család kapta meg. KOZÁR 2007 [pp. 18-20.]

1640 karácsonyán egy török csapat betört a faluba, akik követelték, hogy tizenöt napon belül hódoljanak be, különben lerombolják az egész falut. Félve az esetleges teljes pusztítástól, a szölnökiek eleget tettek a törökök követeléseinek. Ám a pusztítás nem maradt el, 1664. augusztusában a törökök előhadát képző tatárok felégették a Rába menti településeket, így Felsőszölnököt is, majd a szentgotthárdi csata idején a vidéket a török és keresztény hadak egyaránt pusztították. A lakosság jelentős része Stájerországba menekült, majd a csata végét követően visszatért a faluba. MUKICS 2003 [pp. 24-30.]

A reformkort követően megszületett az 1848. évi IX. tc. (jobbágyszolgáltatások megszüntetése), amely a feudalizmus felszámolását jelentette Magyarországon. Gróf Batthyány József és "Felső Szölnök volt jobbágyi község" között 1866. december 7-én megvalósult az egyezés, ám a lakosság nem volt teljesen elégedett ugyanis a cseretelkek minősége sokkal rosszabb volt. KOZÁR 2007 [pp. 42-46]

Az első világháborút követően folyamatosan változott az államhatalom, a felsőszölnöki lakosság különösen nem szimpatizált a Magyar Tanácsköztársasággal (1919. március-augusztus). Az 1919. április 10-én történteket a Testvériség című lap

"A felsőszölnöki borzalmas nap" címmel írja le. A faluba érkezett az egyházi javakat leltározó bizottság, a bizottság vezetője kocsijának útját állta a templom körül a fellázadt tömeg. Kénytelen volt visszafordulni, de az asszonyok így is a falu széléig üldözték: "A megvadult asszonyok kezdte el az őrzést és kapákkal ők kezdték el az ütlegetést. Egy suhanc közbe kiáltott 'agyon ütni' s rögtön úgy fejbe vágta Sz. elvtársat, hogy elszedült, de kissé magához térvén futásnak indult, azonban egy kilométernyi menekülés után elérték. A fékevesztett nép erre elkezdte kiabálni : 'minden vöröset agyonütünk' ... s tényleg félholtra verték a szerencsétlen embert..." A megyei direktórium katonákat küldött a faluba, a tömeg őket is megtámadta, de a katonaság rövid harc után leverte a megmozdulást. KOZÁR 2007 [pp. 48-49.]

A trianoni békeszerződést (1920. június 4.) követően az ausztriai Tóka (Tauka), szlovéniai Türke (Trdkova) és a magyarországi Felsőszölnök (Gornji Senik) határának összeszelésénél, a hármashatárban egy triplexet állítottak fel. A hármashatárkő a vasfüggöny korszakában megközelíthetetlen volt. A határok 1989. június 4-én nyíltak újra meg a hármashatárkőnél, és találkozott a három nép, azóta minden évben megrendezik a találkozót. KOZÁR 2007 [pp. 49-50.]

A második világháborúban a szovjet csapatok 1945. március 31-én érték el Felsőszölnököt. Az emberek tartózkodóak voltak az orosz katonák és a szlovén partizánokról terjesztett hírek miatt. KOZÁR 2007 [p. 53.] A Kádár-korszak a Szentgotthárd környéki szlovének, így a felsőszölnökiek számára is a szigorított határvédelem határ védelem, a "vasfüggöny kora", amely a negyvenes évek második felétől a nyolcvanas évek végéig tartott. A Kádár-korszakban a nyomsáv felszántása, boronálása, gyomlálása a lakosoknak munkát biztosított, a munka a határőrök felügyelete mellett zajlott. KOZÁR 2007 [pp. 60-62.]

Felsőszölnökön alakult meg a Magyarországi Szlovének Szövetsége a szlovének első önálló kulturális szövetsége, a község 1994 óta székhelye az Országos Szlovén Önkormányzatnak. Önálló szlovén kisebbségi önkormányzat működik a települési önkormányzat mellett 1998 óta. KOZÁR 2007 [pp. 64.]

Felsőszölnök határnevei

Felsőszölnök határneveit az 1858. és 2015. évi kataszteri térkép, az 1982-es Vas megye földrajzi nevei című gyűjtemény, illetve Mukicsné Kozár Mária 1987-es gyűjteménye alapján vizsgáltam. Fontos megemlíteni, hogy az idegen nyelvű névanyag eltér az adott

nyelv helyesírásától, a forrásokban a kiejtés szerint dokumentálták a helyneveket. 2015-ben a lakosság határnév használati szokásairól Ropos Márton számolt be.

Az 1858. évi kataszteri térképen csak szlovén nyelvű névanyag szerepel. Összesen 47 dűlőnév, legtöbbjük térszinformára vagy talajviszonyokra utaló név: *Kamin* ('kő'), *Ravén* ('síkság'), *Kratya* ('rövid'). Foglalkozásra utaló név: *Schloßarin* ('lakatos'). Növényzeti fedettségre utaló nevek: *Sztara Bkonya* ('régibükkös'), *Ledena* ('gyep'). *Boßlin Ograd* ('bóslin gyümölcsös') neve arra utal, hogy itt régen gyümölcsös volt. A területen gyakori, hogy ház után lett elnevezve egy-egy határrész: *Diviczin v Fararin Dou*, *Gubin*, *Baloskin jarek* ('baloskin árok'). Ez a Vend-vidékre jellemző hagyomány: mivel a házak házcsoportokat alkotnak, ezek a birtok első tulajdonosának a nevét viselik, ha a család kihal, akkor a házcsoport annak a nevét veszi át, akinek több háza van a csoporton belül. A családok is gyakran viselnek háznevet, és akár egymást ezen a néven is ismerik.

Az 1858-as térképen szereplő névalakok közül 17 határnév elhalt, a későbbi térképeken és gyűjteményekben már nem szerepel: *Plaizarin jarek* ('plaizarin árok'), *Haidukin Ograd*, *Douganyiva*, *Drosnicza*, *Rybniak*, *Ograde*, *Janke*, *Sztavlinecza*, *Stokin berg*, *Brngylas*, *Skaperin Brig*, *Primiline*, *Strafsen Dou* ('strafszen völgy'), *Korovacsin jarek* ('korovacsin árok'), *Finczin jarek* ('finczin árok') és *Kurtóv*. A névelhalás legfőbb oka, hogy több hatérrész is egybe olvadt, vagy azért mert az évtizedek folyamán beépült a terület, vagy mert már a kis területeket nehezen lehetett megkülönböztetni a szomszédos határrésztől. Az összeolvadással keletkezett területek a nagyobb dűlő nevét örökölték meg. Összeolvadásra példa: *Gyecskén Dou* ('gyécsek völgy'), *Begyen* és *Douganyiva* területekből lett a *Gyécsek dou* ('gyécsek völgy') határrész. Ezért lehetséges, hogy a 1929. évi kataszteri térképen 32 határrész szerepel. Összesen csak 4 új névalak keletkezett: *Raven keleti*, *Dravcin jarek* ('dravcin árok'), *Beltelek* és *Onzin vrh* ('onzin csúcs'). A korábbi *Schloßarin* ('lakatos') terület keleti részén a Szölnöki-patak partjánál *Raven keleti* nevezetű határrész különült el, amely 2015-ben már ismét a *Schlosszer jarek* ('lakatos árok') magába foglalta, mivel ez a kis terület rész Felsőszölnök belterületének a része lett. A többi határnév a mai napig fennmaradt, és ismert a helyi lakosság körében. Érdekes azonban, hogy a többi vizsgált vend-vidéki településhez képest, Felsőszölnökön a nevek szlovén nyelvű alakban lettek feltüntetve a 1929. és 2015. évi kataszteri térképeken, ez alól csak a *Raven keleti* és *Raven nyugati* kivétel.

1982. évi térképen a lakosság által használt névalakok lettek összegyűjtve, amelyek megegyeznek a korábbi névalakokkal. A gyűjtemény két új határnevet

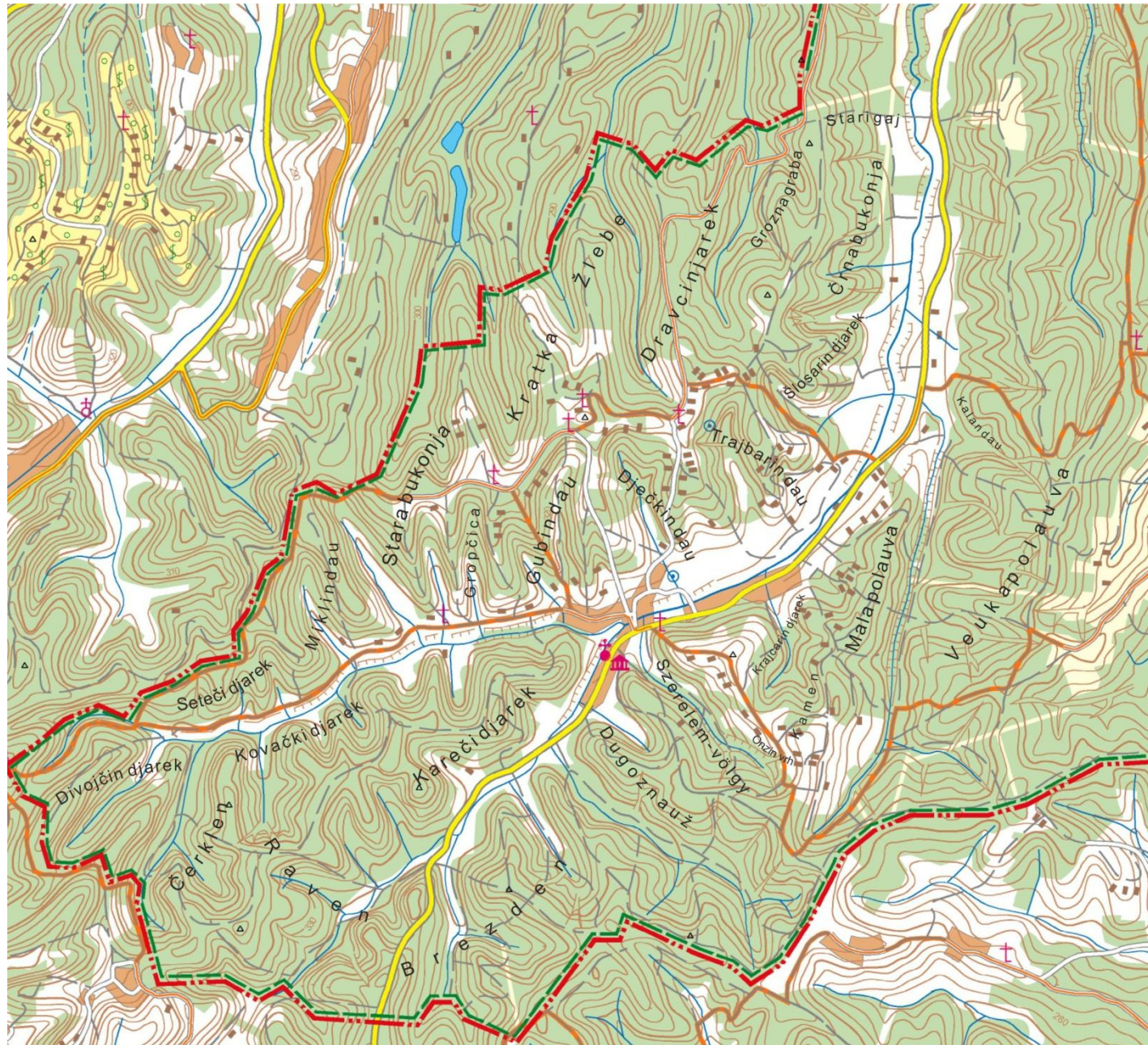
dokumentál: *Régyék*, amely a kataszteri térképeken a *Sztara bükonya* ('régi bükkös') része, valamint a *Kovácski-gyárék* ('kovácski-árok') határrészt, amely a későbbi kataszteri térképeken is látható. Több határrésznek az odatarozó kisebb részeit is feltünteti, azonban ezek már nem használatosak, vagy csak nagyon kevesek által ismert nevek. A gyűjteményben feltűnik a *Szerelem-völgy* határrész, amely ugyan a későbbi kataszteri térképeken nincs rajta (1858. évi kataszteri térképen: *Diviczin v Fararin Dou*), de a lakosság máig használja ezt a névalakot, és habár van szlovén nyelvű megfelelője (*Divicin djárek*), legtöbbször mégis a magyar nyelvű alakot használják a szlovén beszélgetésekben is. Ez az itt állomásozó magyar határőröknek köszönhető, ugyanis ők nevezték el ezt a völgyet *Szerelem-völgynek*.

Mukicsné Kozár Mária 1987-ben kiadott *Felsőszölnök* című könyvében a szlovén névalakok magyar fordítását is feltünteti. A lakosság ma is leginkább ezeket a névalakokat használja. Az 1982-es gyűjteményhez képest nincs jelentős különbség.

2015. évi kataszteri térképen 26 névalak szerepel, amelyek közül, már mind szerepelt a korábbi kataszteri térképeken vagy gyűjtésekben. A 2015-ös térképen 6 határrész nem szerepel: *Ladína* ('gyep'), *Ravén*, *Setéci djárek* ('setéci árok'), *Bóslin ógrad* ('bóslin gyümölcsös'), *Kálan dáu* ('kálan völgy') valamint a *Szerelem-völgy*. A Szölnöki-patak völgyében fekvő határrészek legtöbbje már a lakott terület része: *Ladína* ('gyep'), *Ravén*, *Bóslin ógrad* ('bóslin gyümölcsös'). *Setéci djárek* ('setéci árok') a *Micklin don* ('micklin völgy'), *Kálan dáu* ('kálan völgy') a *Csetinye mala polovna*, *Szerelem-völgy* pedig a *Onzin vrh* ('onzin csúcs') része lett. Ropos Márton elmondása szerint azonban, a 2015-ös térképen már nem szereplő nevek legtöbbje még ma is ismert, és használt a lakosság körében.

Felsőszölnök lakosság által használt határneveit térképvezárlaton ábrázoltam. A különböző forrásokon szereplő határneveket a 3. számú táblázatban összesítettem.

2. térképvázlat: Felsőszőlők 2015-ben használt határnevei

RÁBATÓTFALU

Rábatótfalu (szlovénül: Slovenska ves, németül: Windischdorf) egykor önálló település az ország délnyugati csücskében, az osztrák határ mentén fekszik, Szentgotthárd város része. Szlovén lakosságon kívül, magyar és német ajkúak is élnek itt.

Rábatótfalu egykori külterületi határát északon az osztrák határ, délen a Zsidai-patak, nyugaton és keleten pedig ösvények rajzolják ki. A Rába melletti észak és északnyugati része sík, míg délen a dombos területek dominálnak. A település ezeknek a domboknak az oldalára épült, ugyanis az a legenda járta, hogy valahol egy arany borjú van elrejtve a dombok mélyén. Mezőgazdasági termelés jellemzi az északi sík részt, mivel nagyon jó minőségű öntéstalaj található itt, a déli területek erdők. Egyes déli területein is nagyon sokáig folyt földművelés, viszont mára már ezeket a területeket visszahódította az erdő vagy beerdősítették, mivel az évtizedek folyamán egyre kevesebben foglalkoztak mezőgazdasággal.

A falu a ciszterciek által a XII. század végén betelepített szlovén fölművesek által létrehozott majorokból jött létre. A község már 1221. évi oklevélben szerepel Villa Sclavorum néven, ezáltal a Vendvidék legősibb települése. A lakói hosszú időn keresztül a ciszterciek jobbágysai voltak. A falu behódolt a töröknek 1643-ban egészen 1690-ig. 1664-ben a szentgotthárdi csatában a török arcvonal itt húzódott a Rába partján. WIKIPEDIA.ORG

A XX. században jelentősen csökkent a lakosság száma az elvándorlások miatt; 1941-ben 812 fő, 1980-ban 680 fő volt a lakosság száma. A községet 1983-ban Szentgotthárdhoz csatolták így elvesztette önállóságát. SZENTGOTTHARD.PLEBANIA.HU

Rábatótfalu határnevei

Rábatótfalu határneveit az 1858., 1928. és 1997. évi kataszteri térképek valamint az 1982. évi Vas megye földrajzi névanyag gyűjteménye alapján vizsgáltam. Fontos megemlíteni, hogy az idegen nyelvű névanyag eltér az adott nyelv helyesírásától, a forrásokban a kiejtés szerint dokumentálták a helyneveket. A jelenleg is élő és használt névanyagot rábatótfalusi születésű és szlovén anyanyelvű Kulcsár Ernőné segítette összegyűjteni.

Az 1858. évi kataszteri térképeken a településnév *Windischdorf* és *Kerefeld* határnév kivételével a névanyag szlovén nyelvű. Ez bizonyítja azt, hogy a XIX. században a település lakosai nagyobb százalékban szlovén anyanyelvűek voltak. Rendkívül gazdag határnév-anyaggal rendelkezik ez a község, korabeli kataszteri térképeken 47 név szerepel, amelyeknek a többsége természeti név. Sok határnév a meghatározott terület térszínformáját írja le: *Graike* ('hosszú'), *Kerefeld*, *Ravén* ('síkság'), *Brég* ('hegy'), *Sunzsete* ('mező'). Érdekes, hogy három külön határrészt a lakosság *Graike/Gráika* névvel illetett, illetve szintén három különböző területet neveztek *Brég*-nek. Valószínűleg a lakosság mindegyiket valamilyen jelzővel elkülöníthetett, de ez a korabeli térképeken nincs feltüntetve. A XIX. századi növény és erdő borítottságról is tudunk némi következtetést levonni a határnevekről: *Bikôvcsicza* ('bükkös'), *Borovgyé* és *Vigetno Veje* ('rőzse föld'). A *Trebes* (Irtás) és *Zežgánó* ('égett') elnevezések arról árulkodnak, hogy egykoron ezeken a területeken irtásokat végeztek, a *Zežgánó* ('égett') határnévről pontosan az irtás módjára is választ kapunk, égetéssel történt. Műveltségi nevek csoportjába csak egy név tartozik: *Városki Lész* ('város-erdő'), amely birtoklás történetre utalhat.

Az 1928. évi kataszteri térképen már lényegesen kevesebb, mindössze 26 dűlőnév szerepel a térképen. A határnevek magyarul és szlovénül vannak feltüntetve, négy határ kivételével: *Trébes* ('irtá'), *Czélna*, *Gnoicza* és *Sztávlence*, az utóbbi három szlovén elnevezésnek magyar megfelelője nincs is. Fontos megemlíteni, hogy ugyan 24 név már nincs feltüntetve a térképen, viszont csak egyetlen új határrész különült el a *Celinka*, amely az egykori *Bücs* volt. Minden egyes névalak az 1858. évi kataszteri térképen szereplő határnevek teljesen fennmaradt vagy módosult, de hasonló alakja olvasható le az 1928. évi térképről. Ez a nagyarányú határnév csökkenés, azzal magyarázható, hogy a sok kisebb dűlő összeolvadt, ekkor az új dűlőnek a neve általában a kiterjedésben legnagyobb nevét örökölte meg. *Dolénye Kotôve*, *Grabicze*, *Lou* és *Lougrádecz* összeolvadásának eredménye *Alsó mező* (*Lou*), ezen a példán is látható, hogy itt is a legnagyobb határrész neve maradt fent. A összeolvadás folyamatának köszönhetően, eltűntek az azonos nevű határrészek.

Az 1982. évi Vas megyei földrajzi névanyag gyűjteményben magyar és szlovén nyelvű határnevek szerepelnek. A magyar neveknél minden esetben fel van tüntetve a szlovén megfelelője, viszont ez fordítva már nem mondható el, a szlovén határnevek csak egy nyelven szerepelnek ebben a gyűjtésben. Ez azért lehetséges, mivel az 1928. évi kataszteri térképen is csak szlovén nyelven láthatóak ezek a határnevek, mivel

ezeknek kifejezéseknek nincs magyar nyelvű megfelelője vagy nehezen fordítható le. A gyűjtésben 27 határnév különíthető el, az évtizedek folyamán mindössze csak 5 új név keletkezett, amelyek a következő vizsgált térképen (1997) nem láthatóak. A 22 határnév mindegyike szerepel a 1928. évi kataszteri térképen. Azonban a gyűjtésből látható, hogy a lakosság használt még 1858. évi térképeken jelölt neveket, annak ellenére, hogy azok már nem szerepeltek a hivatalos kataszteri térképeken. Ezt bizonyítja, hogy ha a lakosság a *Grájkë* határról beszélt, akkor nem az összevont nagy határt értette, hanem még a kisebb területet, amely még az XIX. századi állapotokat tükrözte. Továbbá használták még *Dugë Grájkë* és *Krátë grájkë* elnevezéseket, illetve még ebben az időben ismeretes volt a *Lëszkovëc* határnév is, amely már 1928. évi térképen nem szerepel, hanem összeolvadt a *Községi-erdő* határral.

Az 1997 évi. kataszteri térképeken a névanyag legnagyobb része csak magyarul szerepel, összesen 2 szlovén nyelvű látható a térképen. Az 1928. és 1997. évi kataszteri térképeken jelentős különbségek nincsenek. 22 határnév szerepel a térképen, 2 új dűlőnév keletkezett. A község 1983-ban Szentgotthárd város része lett, azonban ez nem okozott nagy változást a névanyagban, egyedül *Alsó Célna (Gaszpodne Czelne)* lett a szentgotthárdi *Felső téglaszíni dűlő* része. A Tölgyes az 1858. évi térkép szerint a *Borovgyé*, a 1928. évi térkép szerint *Czélna* területén helyezkedik el, viszont egyiknek sem a magyar nyelvű megfelelője. 1982. évi gyűjtésben sem szerepel a *Tölgyes* határnév, így valószínűleg ez egy nemrég keletkezett név. *Alsó Célna* és *Czélna* határnevein túl már nem szerepel a térképen *Kerekföld*, *Völgy mellett* és *Gnoicza* elnevezések. *Kerekföld* ma már *Rábatótfalu* lakott területén helyezkedik el, *Völgy mellett* a *Hosszúföld*, *Gnoicza* pedig *Rözseföld* részét képezi. *Völgy (Gyárková)* viszont két részre oszlott, és az 1858-ban ismert *Czélne* területe a *Cena* nevet kapta.

Bár a 1928. és 1997. évi térképeken szerepelnek a magyar nyelvű névalakok, mégis ezeket a neveket a lakosság körében szlovénul használták a magyar beszédben is. Kulcsár Ernőné szerint 1980-as évektől észrevehetően egyre kevesebbet használták a falutól távolabb eső dűlőneveket, ez annak az eredménye, hogy egyre többen hagytak fel a földműveléssel, és a területek nagy többségét erdősítették, vagy természetes úton nőtt fel az erdő. Névanyagomat megvizsgálva elmondta, hogy a lakosság által ismert határnevek nagyban megegyeznek az 1982-es névanyag gyűjtésben szereplő nevekkel. Viszont van egy általa és a rábatótfalusiak által máig használt határnév a *Bücese* (köznyelvben inkább *Bücsáként* ejtik), amely 1858. évi kataszteri térképen szerepel, viszont a későbbi térképeken és gyűjteményben már nem. Rábatótfalu északi részén, a

Rába partján található szántókat a lakosság együttesen *Mázénának* nevezte, amely mezőségnek fordítható. Több erdőnek adtak külön nevet, amely egy-egy nagyobb dűlőnek a részét képezi, két dűlőrészt tudott megnevezni: *Gábárgya* ('gyertyános') a *Hegy* határrészhez tartozik, *Patricskini lesz* ('*Patricskini erdő*') a tulajdonosáról, vagyis a tulajdonos háznevéről kapta a nevét, ma a *Hosszú-föld* része, ezek az erdők ma is láthatóak. Az általam feltüntetett határnevek közül, csak a Községi-erdő és az Égett határneveket nem ismerte, mivel a falu külterületének ezen a részén nem járt, így számára ez nem volt fontos a tájékozódáshoz.

Rábatótfalu lakosság által használt határneveit térképvázlaton ábrázoltam. A különböző forrásokon szereplő határneveket a 4. számú táblázatban összesítettem.

3. térképvázlat: Rábatótfalu 2015-ben használt határnevei

SZAKONYFALU

Szakonyfalu község (szlovénül: Sakalovci, németül: Eckersdorf) Szentgotthárdtól délnyugatra fekszik. A község lakóinak zöme szlovén, a lakosság 20%-a cigány, de él itt kevés számú magyar nemzetiségű lakos is. SZAKONYFALU.HU

Szakonyfalu egy völgyben fekvő zsáktelepülés. A falu külterületeinek határait északon az osztrák határ és a Rába, délen valamint keleten ösvények, nyugaton pedig a Szakonyfalvi-patak jelöli. Mezőgazdasági terület a külterület északi részén található illetve a belterület közvetlen szomszédságában, délen erdő borítja a völgy- és domboldalakat. Az 1858. évi kataszteri térképen jól látható, hogy a déli területeken a lankásabb völgy oldalakon Apátistvánfalva illetve Kétvölgy határánál megművelt földterületek voltak, ma már ezeket a területeket mind visszahódította az erdő.

Szakonyfalu először egy 1350-es évekbeli oklevélben került említésre Zakonyfolva néven. SZAKONYFALU.HU A falu a XVII. század közepéig jóval délebbre volt található, s benyúlt a mai Apátistvánfalva és Kétvölgy területeire is. Ezt bizonyítja a régi település területén épített hét házból fennmaradt két ház is. Az 1664-es szentgotthárdi csata idején a török sereg itt a Rába mellett foglalt hídfőállást, előzőleg a falut felégették, a lakosság elmenekült. A csata után visszatértek és az egykori hídfőnél építették fel újra falujukat. WIKIPEDIA.ORG

XX. század elején sokan elvándoroltak a településről, főleg Amerikába. Az elvándorlás 1956-ban is jelentős volt. A második világháborút követően Szakonyfalu is áldozatul esett az 50-es évek kitelepítéseinek, néhány család volt ennek elszenvedője. Az 1950-60-as évekre tehető ez az időszak, amikor a község mezőgazdasága, az egyéni gazdálkodás töréseket szenvedett. Az 50-es években TSZ alakult a községben, a 60-as években pedig az állami gazdaság telepedett rá, tagosította a község kistermelőinek földjeit. Ezzel sajnos megszakadt a falu békés, szokványos magángazdálkodása, s sokuknak új - kevésbé termőképesebb - területeken kellett gazdálkodásukat folytatni. A község már említett negatív mezőgazdasági átalakulás miatt első volt azok között, akik Szentgotthárd iparosításával, annak hatásaival számoltak. A munkaképes korú korosztály tömegesen helyezkedett el Szentgotthárd ipari üzemeiben. SZAKONYFALU.HU

Szakonyfalu határnevei

Szakonyfalu határneveit 1858. és az 1928. évi kataszteri térképek, a 1982-es Vas megye földrajzi nevei valamint a 2015-ös jogerős kataszteri alapján vizsgáltam meg. Fontos

megemlíteni, hogy az idegen nyelvű névanyag eltér az adott nyelv helyesírásától, a forrásokban a kiejtés szerint dokumentálták a helyneveket. A lakosság által használt neveket Rogán Valéria polgármester segített összegyűjteni.

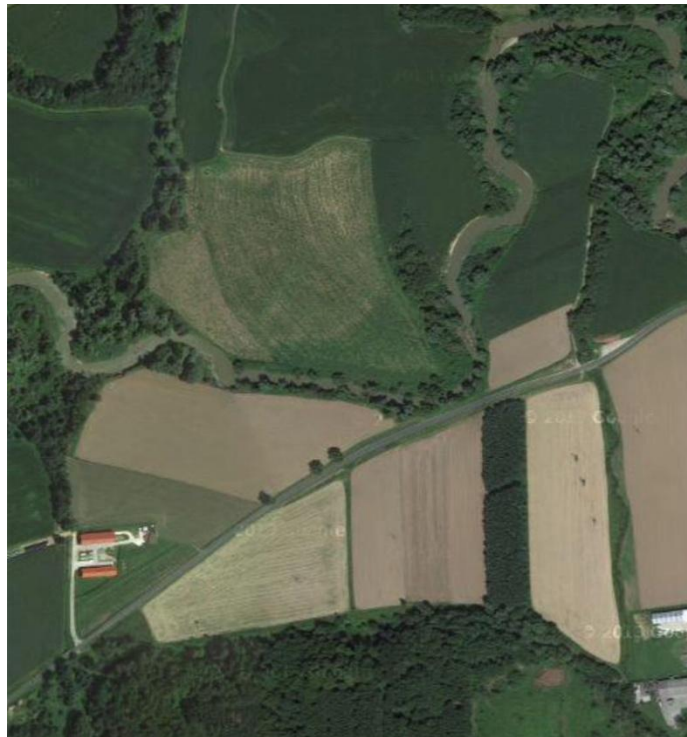
1858. évi kataszteri térképeken csak szlovén névalakok szerepelnek, ebből is látszik, hogy a településen szlovénok laktak a legnagyobb számban. Az 1880-as népszámlálás adatai szerint 460 lakosból 446 szlovén és 8 német anyanyelvűnek vallotta magát. A XIX. századi térképen 21 határnév szerepel. A szakonyfalusi határnevek többsége a természetes nevek csoportjába tartoznak. Térszínformájára utaló nevek: *Duga Zemla* ('hosszú földek'), *Graba* ('gödör'), *Stavo Sennseta* ('öreg-rét'). *Bükövyje* bükk erdővel borított területre utal. A *Na Trebescy* ('irtás') elnevezésekből arra következtethetünk, hogy itt irtásokat végeztek a föld betörése végett. Mesterséges nevek csoportjába a *Borovnyak Kámon* tartozik, amely a földbirtok egykori tulajdonosára utal. A XIX. században ismert határnevekből *Cellina*, *Sidovcsa*, *Na Podrofszték* és *Bükövyja* nevek elhaltak, ezek már a későbbiekben sem fordulnak elő, valamint a lakosság körében sem ismertek már.

Az 1928. évi kataszteri térképen 22 olyan határnév van, amelyeknek többsége már magyar nyelvű alakkal is szerepel a térképen. 6 határnév csak szlovén alakban van feltüntetve valószínűleg azért, mert ezeket nehéz lefordítani magyar nyelvre, vagy nincs is magyar jelentése. A szlovén határnevek: *Na Trebes*, *Cesztá*, *Jamina*, *Zslabovje*, *Zsidovce*, *Faja*. Ezek a nevek az 1982-es gyűjteményben és 2015-ös kataszteri térképen is csak szlovén nyelven szerepelnek. A térképen 6 új név alak látható, amelyek vagy valamely nagyobb határrésztől különültek el (*Cesztá* korábban *Jamine* területén feküdt), vagy több kisebb terület összeolvadásából keletkeztek. *Alsó-Faja* a korábbi *Borovnyak Kámon*, *Na Podrofszték* és *Stavo Sennseta* északi részéből jött létre, e területeket már visszahódította az erdő, így ezeket már nagyon nehéz lenne megkülönböztetni egymástól. Érdekesség, hogy az 1858-ban még *Fájá* elnevezésű határrész a falu keleti részén feküdt, 1928-ban viszont ugyanez a névalak a korábbi *Bükövyje* területét jelöli, amely a falu déli határánál terül el. *Faja* a mai napig ezt a területet jelöli.

Az 1982-es gyűjteményben 27 dűlőnév szerepel, amelyek megfelelnek a lakosság körében ma is használt névanyagnak. A nagyobb dűlők feldarabolódásának következtében 6 új határnév keletkezett, az így keletkezett részek közül egy megőrizte a korábbi nevet, például *Sternovec* két részre osztották: *Szurká Lâdiná* és *Sternovec*. Új nevek: *Gödrös* (*Gyárek*), *Cělínká*, *Pri Potoku*, *Hosszúak* (*Dugá Nyivá*), *Szurká Lâdiná*

és *Nâ Kámlá*. Ezek közül a lakosság ma már csak a *Cĕlinká* névalakot ismeri és használja.

A 2015. évi jogerős kataszteri térkép névanyaga nagyvonalakban megegyezik az 1928. évi térképpel. Két határnév nem szerepel már rajta: a *Sarok Felső Celina* része lett, a *Patak mellett* pedig a *Tölgyes* terület része. A *Tölgyes* határ neve némi félreértésre is adhat okot, ez a határrész a település északi részén a Rába partjánál fekvő terület, amely földművelés alatt áll. Így azt hihetjük, hogy a *Tölgyes* területét egykoron tölgy erdő fedte, azonban ez a terület már a XIX. században is művelés alatt állt. 1858-ban *Podbrafszteck* néven ismerték, ma *Pod rasztekként* ismerik a helyi lakosok, ami szószerinti fordításban annyit jelent, hogy a 'tölgyes alatt'. Ha megvizsgáljuk 1858. évi kataszteri térképet, láthatjuk, hogy valóban délen egy erdő szegélyezi ezt a területet, és még ma is erdő határolja.

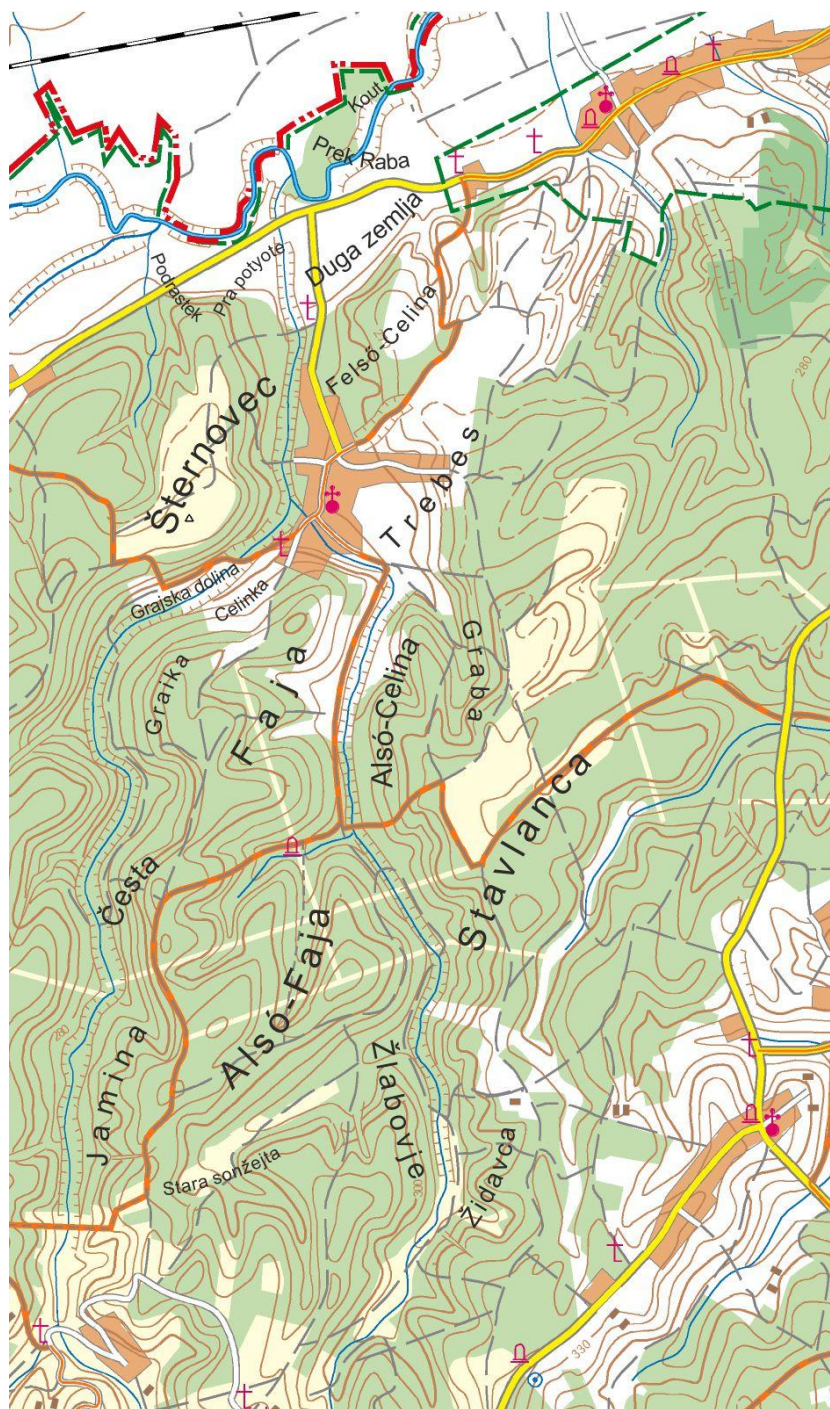

4.ábra: 2015-ös műholdképen a Pod rasztek (Tölgyes) határrész és az alatta elterülő erdő MAPIRE.EU

Rogán Valéria elmondása alapján a lakosság körében még ma is használják határneveket szlovénül, amely nagy vonalakban megegyezik az 1982-es gyűjteményben szereplő nevekkel.

Szakonyfalu lakosság által használt határneveit térképvázlaton ábrázoltam. A különböző forrásokon szereplő határneveket a 5. számú táblázatban összesítettem.

4. térképvázlat: Szakonyfalva 2015-ben használt határnevei

ŐRIHODOS

Őrihodos (szlovénul: Hodoš, németül: Hodosch) falu és községközpont Szlovéniában a Muravidék északi részén, a Vend-vidéki-dombság (Goričko) szlovén tájegységben, a Muravidék (Pomurska) szlovén közigazgatási régióban fekszik.

WIKIPEDIA.ORG

Őrihodos külterületének határát nyugaton a magyar határ, északkeleten a Dolányi-patak, délen pedig Kerka rajzolja ki. Őrihodos a Dolányi-patak völgyében fekszik, a felszint lankás dombok jellemzik. A lakott terület közvetlen határában és déli területek jelenleg is mezőgazdasági művelés alatt állnak. Őrihodos lakosságának a jelentős hányada még ma is földműveléssel foglalkozik, ez a tájképből is kivehető, ugyanis az eddig vizsgált településekhez képest, jóval kisebb területeket borít erdő.

A község neve valószínűleg a Dolányi-patak régi elnevezéséről a Hódos-patakról kaphatta nevét. Ezt bizonyíthatja Őrihodos első írásos említése is 1331-ből, amikor még a ma szomszédos Dolány helynévvel együtt említik, mint Sancto Nicolao de Hudusfeu vagyis Hodosfőszentmiklós. Ebben a Hodosfő egyértelműen a pataknévre utal. Őrihodos első írásos említése 1452-ből származik Hodos in districtu Ewrseg (Hodos az Őrségi Kerületben) alakban, a későbbi forrásokban már Hodos néven szerepel a település. EZEREVESKOTELEK.COM; WIKIPEDIA.ORG

Okleveles adatok és régészeti jelentések alapján XIII. században épült Hodos középkori temploma, amelyet Szent András tiszteletére szenteltek. 1644-ben a falusiak a templomot palánkkal vették körül, megpróbálták megerősíteni, hogy védekezni tudjanak a török ellen. A templom 1826-ban leégett, de romjai egészen 1890-es évekig megvoltak. LIPP 1875 [p. 120.]; WIKIPEDIA.ORG

A falu lakói a XVI. század végén protestánsok lettek, kezdetben a többi őrségi faluhoz hasonlóan a kálvinizmust követték, majd a XVII. század végén Perenyei Gábor lett a falu prédikátora, hatására a lakosság az evangélikus valláshoz csatlakozott. Rosty István alispán 1732-ben katonasággal foglalták el a templomot, és átadta a katolikusoknak. A templom védőszentje ekkor Szent Erzsébet lett. WIKIPEDIA.ORG

Az első világháborút követően, a trianoni békediktátum értelmében 1920-ban a Szerb–Horvát–Szlovén Királysághoz csatolták, annak ellenére, hogy a lakosság jelentős része magyar volt, az 1910. évi népszámlálás adatai szerint 496 lakosból mindössze 27 fő nem vallotta magát magyarnak. KONYVTAR.KSH.HU Amikor a második világháború idején a tengelyhatalmak elfoglalták Jugoszlávia területét, 1941-1945 között ismét

Magyarországhoz csatolták a Muravidéket Órihodossal egyetemben. A Jugoszláviában élő magyar kisebbségnek rengeteg nehézségekkel kellett szembenézni, a határsáv miatt az anyaországtól, így rokonaiktól és barátaiktól teljesen elszigetelődtek. Magyar nyelvű oktatás és sajtó nem volt, a magyar nyelvet csak a családi és a baráti körben használhatták.

A magyarok öntudatáról Órihodoson született Eöry Ernő így nyilatkozott: "... abban az időben nagy volt az öntudat a területünkön, lehet, hogy ezt az akkori körülmények is szilárdították. Mintha dacoltunk volna, mi itt akartunk magyarnak megmaradni. Félelmetes volt a vasfüggöny a két ország között. Nehéz volt az élet." KIRÁLY 2010 [p. 30.]

A Szlovén Szocialista Köztársaság 1974. február 28-án elfogadott új köztársasági alkotmánya kimondta: "A nemzetiségi kultúra, az anyanyelven való oktatás és nevelés, a nemzetiségi sajtó és a többi tájékoztatási eszköz, a könyvkiadás és az anyaországgal való kapcsolatok fejlesztése céljából azokban a községekben, ahol olasz illetve magyar nemzetiség él, nemzetiségi művelődési és kulturális érdekközösségek alapíthatók." Ez jelentős változást eredményezett a szlovéniai magyarok számára. KIRÁLY 2010 [p. 11.] Órihodoson 1965-től volt magyar óra és 1985-től két tannyelvű oktatás van a helyi általános iskolában.

A település a kétezres évek óta jelentős fejlődésnek indult, és szívügyének tartja, hogy a szomszédos őrségi községekkel jó viszont ápoljon és közös kulturális programokat szervezzen. Szerencsére ez nem csak Órihodosra igaz, hanem a magyarországi és a szlovéniai őrségi falvakra is, ezt támasztja alá az is, hogy az őriszentpéteri gyökerekkel rendelkező Órségi vásár már nem csak a magyar őrségi településeken van jelen, hanem már átnyúlik a szomszédos Kapornakra (Krpilivnik) is.

Órihodos határnevei

Órihodos határneveit az 1855-ös Hodos térképe, az 1864-es Hodos tagosított határa című térképe, valamint az 1962. évi szlovén Hodoš kataszteri térképe alapján vizsgáltam meg. A névanyag egyes esetekben nem egyezik meg a magyar helyesírás szabályaival, mivel a forrásoknak megfelelően van feltüntetve egy-egy név. 2015-ben a határnév használati szokásokról Orbán Lajos Órihodos polgármestere osztotta meg tapasztalatait.

A magyar településen 1855-ben készült térképén 32 magyar dülönév szerepel, amelynek zöme természeti név. Felszínre és talajviszonyokra utaló nevek: *Nagyrétfőle*,

Kisrét, Hideg-völgy, Nagy völgy, Lapis-dűlő. Növényborítottságra és erdőjellemzőket mutató nevek: *Nyáras-dűlő, Cserfak völgye, Magyoros-völgy, Kökényes és Hásas-dűlő.* Műveltségi nevek csoportjába tartozik a birtoklásra és birtokváltásra utaló nevek: *Dombföldek és Pál dombja.* Nemzetiségre utaló nevek: *Raczok völgy.* Öt határnév elhalt az évszázadok folyamán: *Pál dombja, Cserfak völgye, Patak melléki dűlő, Felsőtelek és Alsótelek.*

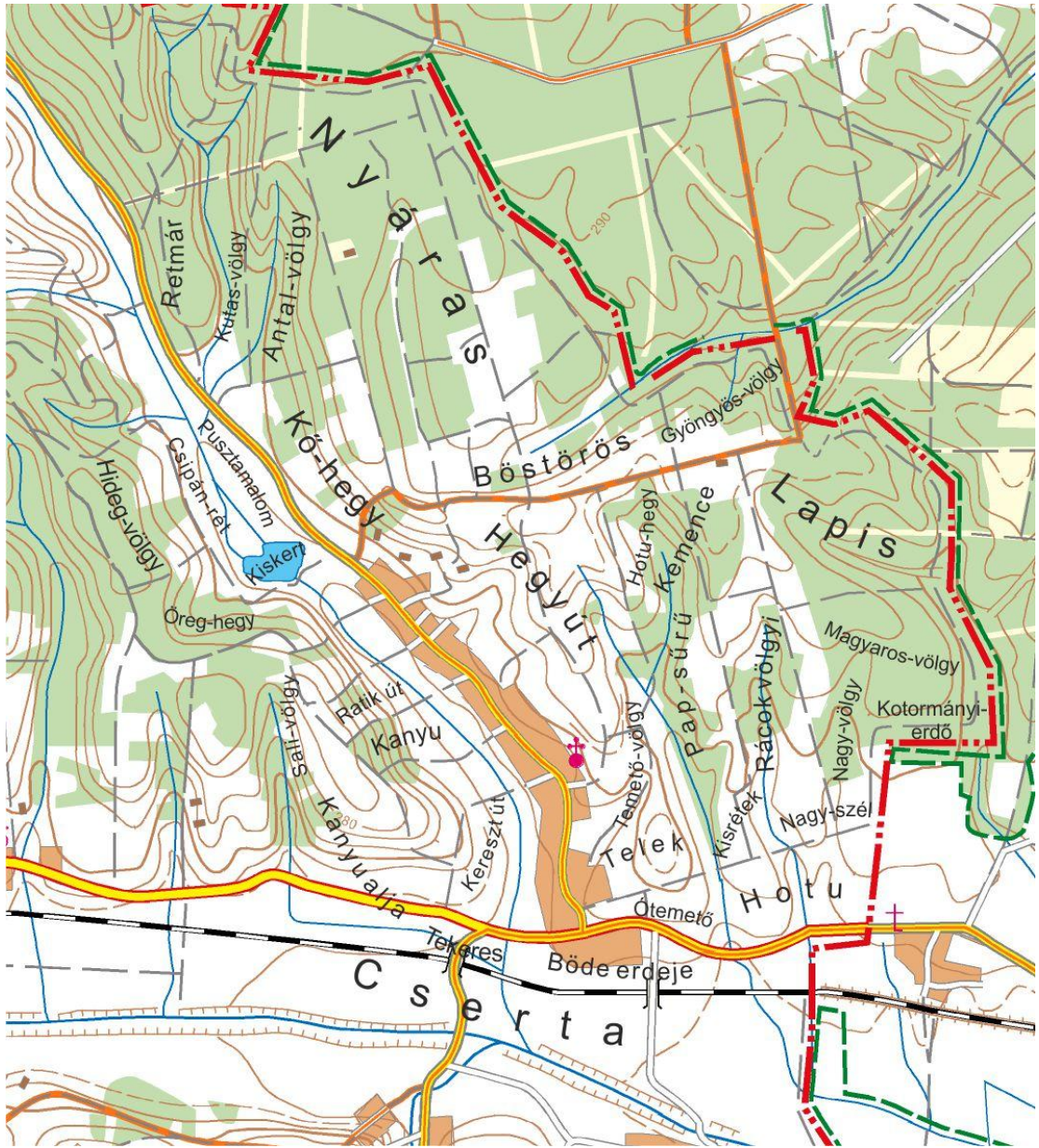
Hat határnév a kilenc évvel később készült térképen nem szerepelt: *Páldombja, Cserfakvölgye, Felsőtelek, Alsótelek és Hótó.* Nagy szerepet játszott ebben, hogy *Nagyrétfőle és Páldombja Urasági legelő* lett, majd a későbbiekben ez a terület a *Nyáras dűlő* része lett, és a két határnév elfelejtődött. *Alsótelek* és *Felsőtelek* nagy része kiépült, gyakorlatilag ma ez Alsóhodos és Felsőhodos területe. 9 év alatt 11 új határnév keletkezett, a nagyobb földterületekből kisebb részek váltak ki, és ezeket a lakosság új névvel látta el: *Csipánrét a Hidegvölgyből, Bödeerdeje a Cserta gyűréből.*

A XX. századi vizsgált szlovén kataszteri térképen 37 dűlőnév látható, magyarul is fel van tüntetve, viszont nem a magyar helyesírással. A határnevek többségének a szlovén nyelvű megfelelője is szerepel. Előfordul, hogy magyar nevet szlávósították: *Böstörös/Bostereš.*

Az 1864-es térképen szereplő határnevek közül csak 6 névalak (*Urasági legelő, Kisrét, Faluköz, Kertekallyai rét, Berek, Lapis*) nem szerepel az 1962. évi térképen. A határok összeolvadtak: *Gyöngyösi oldal, Urasági legelő, Nyáras* összevonásából keletkezett a *Nyáras (Topolščak).* Az összeolvadások nyomán az új határ neve megörökölte a legnagyobb egység elnevezését, ez alól egyetlen kivétel van, a *Kő-hegy,* amely a *Kiskert fölött* és a *Pusztá malom fölött* összeolvadásából keletkezett. Az elmúlt egy évszázad alatt 10 új névalak keletkezett, legtöbbjük a területek szétdarabolódásával, például a *Rácok völgyéből* kivált részt *Papsűrűnek* nevezték el. A *Dombi-földeknek* csak kis mértékben változott a területe az előző századhoz képest, mégis új névvel illeték: *Ótemető (Staro pokopališče).*

Orbán Lajos szerint 2015-ben használt határnevek nem változtak az 1962. évi kataszteri térképekhez képest, ugyanis az itt élők zöme még most is mezőgazdasággal foglalkozik, így a határnevek szerves részét képezik az itt élők mindennapjainak. Habár a térképen szerepel a szlovén névalak, de a köznyelv a magyar nyelvű alakot használja, mivel az itt élők túlnyomó százaléka magyar.

Őrihodos lakosság által használt határneveit térképvezárlaton ábrázoltam. A különböző forrásokon szereplő határneveket a 6. számú táblázatban összesítettem.

5. térképvázlat: Órihodos 2015-ben használt határnevei

A DOLGOZATBAN SZEREPLŐ NÉVANYAG GYŰJTEMÉNYE

A dolgozatomban a névanyagot a forrásokban megegyezően tüntettem fel, amely több esetben nem egyezik meg a magyar, szlovén és német helyesírással. Ebben a fejezetben összegyűjtöttem a szakdolgozatomban szereplő neveket, és az adott nyelvnek megfelelő helyesírással írtam le.

Szlovén határnevek

Antonov dol	Ciganjska graba
Babene djarek	Črna bukonja
Balaškin djarek	Dau
Balaškin graba	Divicin djarek
Bednjec	Divojčin djarek
Bisernjak	Djančkin pekeo
Bodov gozd	Djarek
Borkonja/Barkonja	Djarkova
Borovdje	Dječkin dau
Borovnjak kamon	Dolenje kotove
Bošlin ograd	Dolenje mlake pod lojom
Bostereš	Dolenji Kiklju
Boukornjo	Dolenji Vrh
Breg	Douganjiva
Brezden	Dravcin djarek
Brndjlas	Drošnica
Brodi	Duga njiva
Brodi Sebric	Duga zemlja
Buča	Duge graike
Bukonja Bedjcnjiti	Dugoznauž
Bukovčica	Dugoznauž djarek
Bukovje	Faja
Čelin djarek	Faken djarek
Čelin lohaj	Fincin djarek
Čelin mala polauva	Gabardja
Čelin schafhof	Gaj
Čelin Sebritz	Gamojski tranek
Celina	Gaspodne celna
Čelinje	Gnoinica
Celinka	Gorenje mlake
Celna	Gorenji kiklju
Celna dau	Gorenji kotove
Čerklen	Gorenji vrh
Čerta	Gospočke grund
Česta	Gospodne celne
Četinje mala polauva	Graba

Grabice
Grabšica
Graika
Graike
Grajska dolina
Gropčica
Grozna graba
Gubin dau
Haidukin Ograd
Hotu
Hotuv Breg
Jakobi djarek
Jamina/Jamine
Janke
Japen djarek
Kalan dau
Kamen
Kamenjak
Kanta
Kareči djarek
Kout
Kodlič
Korovačin djarek
Kotormanski gozd
Kotove
Kovačin breg
Kovački djarek
Krajcarin djarek
Kratka
Kratke Graike
Križpotje
Kudlič
Kukla
Kularna graba
Kurtov
Kutošov dol
Kuržarna graba
Ladina
Lajčur
Lajčursko
Laoka
Lapor
Lou
Lejorče
Lešče
Leške
Leskorvec
Leskov dol
Lohaj
Lougradec

Magašne djanke
Majdjorček
Mala črna bukonja
Mala Lohaj
Mala polauva
Male djarek
Mali travniki
Markovne graike
Maze
Miklin dau
Močvirnat
Mrzli dol
Na Kamla
Na Kanta
Na Podrofstek
Na Trebesci
Nova celina
Njifčica
Njive
Ograda
Ograde
Ogradi
Ogradje
Onzin vrh
Opletak
Patričkini les
Pečnica
Plaizarin djarek
Podlau
Podrastek
Podvranjek
Polouva
Popovska goščava
Popovski ribnjek
Pot na Bregu
Pra pototye
Pra žlabaj
Prežebaj
Pri potoku
Primiline
Rackov dol
Rafnej
Rafov vodnajk
Rastike
Raven
Redjek
Ribniak
Šalovski dol
Šelišča

Seteči djarek
Šidovča
Šinterska graba
Škaperin brig
Škerbičina cela
Šlosarin djarek
Spadnja Celina
Spodnji Hodoš
Stara bukonja
Stara sonžejta
Staraheu
Stari gaj
Stariberg
Staro pokopališče
Stavlanca
Stavlenca
Stavlenca Celne
Štavlineca
Šternovec
Stokin berg
Strafsen Dou
Strinovec
Stuvlanice
Sunžete
Surka Ladina
Ternovac
Topolščak
Trajbarin dau
Trate
Trebes
Trežžužet
Vajatno veje
Valka polovna
Vanken
Varaske les
Varaski kraj
Veka Celna
Veliki dol
Veliki veter
Velke Celne
Ves
Veski Travnik
Veuka polauva
Vigetno Veje
Vinoravno
Vnja Graika
Vorišče
Vrajži dou
Vranjek
Zelina

Žežgana
Zgornji Hodoš
Židavca
Židovce
Žlabovje
Žlebe
Žleri

Magyar/magyaros határnevek

Ábrahám telekje
Alsó-Celina
Alsó-Célina
Alsó-Faja
Alsó-halom
Alsó-mező
Alsó-telek
Antal-völgy
Berek
Birkatanya
Böde erdeje
Böstörös
Böstörösi-dűlő
Bródi
Bróditanya
Bükkös
Bükk-kúti
Csalin-dűlő
Cselin-dűlő
Cserfak völgye
Cserta gyúre
Cserta-erdő
Cserta-rét
Cserta-rétek
Csipán-rét
Dombi-földek
Égett
Első mező
Erdő
Erdős-mező
Faja
Falu köz
Felső-Celina
Felső-mező
Felső-téglaszini-dűlő
Felső-telek
Göcmajor
Gödör
Gödrös

Grajkarszki-völgy
Gyilkos-mező
Gyöngyösi-oldal
Gyöngyös-völgy
Hásas-dűlő
Hegy
Hegy út
Hideg völgye
Hideg-völgy
Hosszú
Hosszúak
Hosszú-föld
Hosszú-földek
Hótó
Hoto-hegy
Hotu-hegy
Irtás
Kányu
Kányu alja
Kányu-dűlő
Kányu-hegy
Kemence
Kerek-föld
Kereszt út
Kereszt úti
Kertek aljai rét
Két völgy közti földek
Kincses-erdő
Kis-gödör
Kiskert
Kiskert fölött
Kis-mező
Kis-rét
Kis-rétek
Kis-szántók
Kis-Trejbes
Kis-völgy
Kotormányi-erdő
Kő-hegy
Kökényes-dűlő
Községi-erdő
Kút
Kutas-völgy
Lakatos-domb
Lapis-dűlő
Lujza-hegy
Magyoros-völgy
Nagy-Celna
Nagy-rét föle
Nagy-szántók

Nagy-szél
Nagy-Trejbes
Nagy-völgy
Nagy-völgy közti
Nyáras
Nyáras-dűlő
Ótetető
Öreg-hegy
Öreg-legelő
Öreg-rét
Pál dombja
Pap-sűrű
Patak mente
Patak melléki dűlő
Patak mellett
Pusztamalom
Pusztamalom fölött
Pusztamalomi-dűlő
Rábántúl
Rábántúli
Rábántúli-mező
Rábára
Rácok-völgy
Rácok völgyi
Ratik út
Raven keleti
Raven nyugati
Rendes-mező
Retmár
Rétmar föle
Rözse-föld
Sali-völgy
Sarok
Sövény-mező
Sziget
Szög-mező
Tanya-mező
Tégla-mező
Tekeres
Telek
Temető-völgy
Tető
Tölgyes
Új-Celina
Urasági legelő
Város-erdő
Völgy
Völgy melletti
Zsellér-mező
Zsidai határra

Német határnevek

Buchebrun
Genlentschek
Groß Lohaj
Groß Zeln
Klein Zeln
Lujzenberg
Raabacker
Raub
Reitschul
Schafenhof
Schlosser
Senitzatz
Winkelfeld
Winklokha
Ziegelofen

ÖSSZEGZÉS

A dolgozatomban elején kitértem rá, hogy a határnevek a legváltozatosabb, leggazdagabb, de egyben a legsérülékenyebb és legjobban változó névanyag. A dolgozatomban megírása folyamán is tapasztaltam, hogy valóban milyen változatos és gazdag névanyaggal dolgoztam, a határrészek és neveik mily mértékben is változtak meg az évtizedek alatt.

A megvizsgált határnév-anyagot tekintve elmondható, hogy a lakosság legyen akár magyar, akár vend (szlovén) anyanyelvű, valóban a földrajzi jelleg, gazdasági állapot vagy egyéb a településen bekövetkezett esemény alapján adta egy-egy határrésznek a nevét.

A Vend-vidék és a Szlovéniában lévő őrségi Órihodos szerencsésnek mondható, hiszen határnév-anyaguk az általam vizsgált közel másfél évszázadban csekély mértékben változott, volt példa természetes névelhalásra, és új nevek is keletkeztek, azonban a határnevek nagyobb hányada a XIX. században is már használatban volt. A határnevek ilyen kis mértékű változása annak is köszönhető, hogy a vizsgált falvak a jelenlegi államterületek peremvidékére esnek, így a történelem nagyobb tájformáló hatásai elkerülték ezt a vidéket. Hozzájárult a változatlansághoz, hogy a vidéken csak Szakonyfaluban alakult termelőszövetkezet (TSZ), így erőszakos kollektivizálás nem volt, amely az ország más részein nagyarányú névanyag pusztulást okozott.

Meg kell említeni, hogy a határnevek – hiába van szlovén névanyag – sokszor csak magyarul vannak feltüntetve az 1928. és 2015. évi kataszteri térképeken. Ezeket a magyar nyelvű névalakokat a helyi lakosság nem ismeri, és még a magyar nyelvben is ezeket a határrészeket szlovén nyelvű elnevezésükkel illetik. Tehát a kataszteri térképek a szlovén nyelvű névanyag magyar nyelvű megfelelőjével dolgoznak, mégsem szemléltetik hűen a lakosság által használt névanyagot.

2015-ben a névanyagról megkérdezett lakosok, ugyan mind ismerték a határneveket és használják is, egyöntetűen egyetértettek abban, hogy az 1982-es gyűjtéssel megegyeznek a mai határnevek (Órihodos ez alól kivétel, ott 1962-es kataszteri térképpel egyezik meg), ez mégis csak egy töredékét mutatja aktuális helyzetnek. Az általam megkérdezett személyek egy korosztályba tartoznak. Egy olyan korosztályba, amelyeknél még a mezőgazdasági munkákból kifolyólag vagy a tájékozódás miatt, mindennapos használatban voltak a határnevek. Szentgotthárd iparosodását követően (60-as évek vége) évről évre kevesebben dolgoztak a

mezőgazdasági szektorban, ezért egyre kevesebben használták a határneveket. Sajnos a fiatalabb korosztály többsége csak a nagyobb területek neveit ismeri, vagy egyáltalán nem is ismeri, ahogy magam sem tudom elmondani Óriszentpéter határneveit, mivel a mindennapi életünk folyamán ezeket a neveket alig használjuk.

Munkámmal ennek az "alig használatnak" a negatív hatásait szeretném csökkenteni.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Szeretnék köszönetet mondani témavezetőmnek, Faragó Imre tanár úrnak, aki mindig hasznos tanácsokkal és remek ötletekkel látott el a szakdolgozatom készítése során.

Köszönöm a gyűjtésemhez nélkülözhetetlen segítségét édesanyámnak Kulcsár Ernőnének, Orbán Lajosnak, Glanz Lászlónénak, Ropos Mártonnak, Rogán Valériának, Szentgotthárd Város Önkormányzat és a Körmentdi Járási Hivatal Földhivatali Osztály munkatársainak.

Köszönettel tartozom Havas Mártának, aki gyönyörű képeivel járult hozzá a dolgozatomhoz.

HIVATKOZÁSOK

Felhasznált térképek:

Alsószölnök, 1858 (kataszteri térkép, MOL [S 78 249])

<http://maps.hungaricana.hu/hu/26309/?query=SZO%3D%28als%C3%B3sz%C3%B6ln%C3%B6k%29>

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

Felsőszölnök, 1858 (kataszteri térkép, MOL [S 78 254.])

<http://maps.hungaricana.hu/hu/26366/?query=SZO%3D%28fels%C5%91sz%C3%B6ln%C3%B6k%20%29>

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

Rábatótfalu, 1858 (kataszteri térkép, MOL [S 78 270.])

<http://maps.hungaricana.hu/hu/26552/?query=SZO%3D%28r%C3%A1bat%C3%B3tfalu%29>

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

Szakonyfalu, 1858 (kataszteri térkép, MOL [S 78 272.])

<http://maps.hungaricana.hu/hu/26587/?query=SZO%3D%28szakonyfalu%29>

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

Hodos, 1854 (úrbéri térkép, OSZK [TK 1792])

Hodos tagosított határa, 1864 (úrbéri térkép, OSZK [TK 1479])

Alsószölnök, 1928 (kataszteri térkép, Körmenyi Járás Hivatal Földhivatali Osztály)

Rábatótfalu, 1928 (kataszteri térkép, FÖMI)

Szakonyfalu, 1928 (kataszteri térkép, FÖMI)

Hodoš, Okraj M. Sobota, 1962 (kataszteri térkép, Órihodos önkormányzat)

Szentgotthárd (Rábatótfalu), 1997 (kataszteri térkép, Szentgotthárd önkormányzat)

Alsószölnök, 2015 (kataszteri térkép, Körmenyi Járás Hivatal Földhivatali Osztály)

Felsőszölnök, 2015 (kataszteri térkép, Körmenyi Járás Hivatal Földhivatali Osztály)

Szakonyfalu, 2015 (kataszteri térkép, Körmenyi Járás Hivatal Földhivatali Osztály)

<http://mapire.eu/hu/map/collection/cadastral/?zoom=11&lat=46.93186&lon=16.34847>

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

Térképvázatok alapjául szolgáló térkép:

Szarvas – Faragó: Őrség, Vend-vidék, Vasi-Hegyhát 1:50000, Szarvas András Térképészeti Ügynökség, Budapest, 2010

Irodalmi forrás:

BELUSZKY PÁL: Őrség – Vendvidék, Felső-Rába-völgy, Dialóg Campus Kiadó, Budapest; Pécs, 2005

DÖVÉNYI ZOLTÁN szerk.: Magyarország Kistájainak Katasztere, MTA Földrajtudományi Kutatóintézet, Budapest, 2010

DÖMÖTÖR SÁNDOR: Őrség, Szombathely, 1987

KOZÁR MÁRIA: Felsőszölnök, Száz magyar falu könyvesháza Kht., 2007

MUKICS MÁRIA: A magyarországi szlovének, Változó világ 56, Budapest, 2003

LUKÁCS ISTVÁN szerk.: A vend kérdés, Kossics Alapítvány – Košičev sklad, Budapest, 1996

FARAGÓ IMRE: Földrajzi nevek, Eötvös Loránd Tudományegyetem Informatikai Kar, Budapest, 2014

MUKICSNÉ Kozár Mária: Felsőszölnök: A szlovének életmódja a huszadik században, Monográfiák, Szombathely – Ljubljana, 1988

MARIJA KOZAR: Dolnji Senik - Alsószölnök - Unterzemming, Szlovén Kisebbségi Önkormányzat, 2001

LIPP VILMOS: A Vas megyei Régészeti-Egylet évi jelentése, Szombathely, 1875
http://library.hungaricana.hu/hu/view/MEGY_VASM_VasmRegeszEgylet_03_1875/?pg=0&layout=s

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

KIRÁLY M. JUTKA szerk.: A Szlovéniában élő őshonos nemzeti kisebbségek szervezettségének 35 éve, Magyar Nemzetiségi Tájékoztatói Intézet, Lendva, 2010

BALOGH LAJOS szerk.: Vas megye földrajzi nevei, Vas Megyei Múzeumok Igazgatósága, Szombathely, 1988

Internetes hivatkozások:

http://www.kerekerdo.org/html/az_orsegi_nemzeti_park_termesz.html

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

<http://www.orseg.hu/node/17>

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_00 [felhasznált tábla: 1.1.6.2]

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_14 [felhasznált tábla: 1.1.6.1]

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

<http://www.slovinci.hu/index.php/onkormanyzatok/a-magyarorszagi-szlovenekrol>

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszagi_nemzetisegek/altalanos/nemzeti_es_etnikai_kisebbsenek_mo_on%20a%2020_sz/pages/007_moi_szlovenek.htm

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Vendk%C3%A9rd%C3%A9s>

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

<https://hu.wikipedia.org/wiki/R%C3%A1bat%C3%B3tfalu>

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

<http://szentgotthard.plebania.hu/plebania/rabatotfalu.html>

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Szakonyfalu>

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

<http://szakonyfalu.hu/?module=news&action=show&nid=206480#MIDDLE>

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

<https://hu.wikipedia.org/wiki/%C5%90rihodos>

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

<http://www.ezereveskotelek.com/>

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

http://konyvtar.ksh.hu/inc/kb_statisztika/Manda/MSK/MSK_042.pdf

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Vendvid%C3%A9k>

Utolsó ellenőrzés: 2015. december 11.

MELLÉKLETEK

Szakdolgozathoz mellékelt CD tartalmazza a dolgozatot PDF formátumban valamint a 2-6. táblázatokat szintén PDF formátumban.

Nyilatkozat

Alulírott, Kulcsár Hajnalka nyilatkozom, hogy jelen szakdolgozatom teljes egészében saját, önálló szellemi termékem. A szakdolgozatot sem részben, sem egészében semmilyen más felsőfokú oktatási vagy egyéb intézménybe nem nyújtottam be. A szakdolgozatomban felhasznált, szerzői joggal védett anyagokra vonatkozó engedély a mellékletben megtalálható.

A témavezető által benyújtásra elfogadott szakdolgozat PDF formátumban való elektronikus publikálásához a tanszéki honlapon

HOZZÁJÁRULOK

NEM JÁRULOK HOZZÁ

Budapest, 2015. december 15.

.....

a hallgató aláírása